

**ŠTRNÁSTA PERIODICKÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ
REPUBLIKY O IMPLEMENTÁCII MEDZINÁRODNÉHO
DOHOVORU O ODSTRÁNENÍ VŠETKÝCH FORIEM
RASOVEJ DISKRIMINÁCIE**

Bratislava 2025

OBSAH

Zoznam skratiek.....	3
A. Úvod	5
B. Pozitívne aspekty.....	5
C. Obavy a odporúčania.....	5
Vykonávanie antidiskriminačného zákona	5
SNSLP.....	8
Osobitné opatrenia	9
Rasistické nenávistné prejavy a trestné činy z nenávisti	16
Rasistické nenávistné prejavy	18
Nadmerné používanie sily a rasové profilovanie	23
Politická účasť etnických menšín	25
Utečenci a žiadatelia o azyl.....	30
Právo na bývanie.....	31
Právo na zdravie.....	35
Nútená sterilizácia.....	38
Právo na vzdelanie	39
Účasť občianskej spoločnosti.....	45
D. Ďalšie odporúčania.....	46
Ratifikácia iných zmlúv	46
Následné opatrenia k Durbanskému vyhláseniu a akčnému programu	47
Medzinárodná dekáda ľudí afrického pôvodu	49
Šírenie informácií.....	49
Spoločný základný dokument.....	49
Následné opatrenia k týmto záverečným odporúčaniam	50
Osobitne dôležité body	50
Príprava ďalšej periodickej správy	50

Zoznam skratiek

antidiskriminačný zákon

APZN

BFHI

CKO

ESLP

EUAA

JA SR

JKM

MD SR

Migračný úrad

MIRRI SR

MOaPS

MRK

MS SR

MŠVVM SR

MV SR

MZ SR

MZVEZ SR

NIVaM

NP

NP PUŠD

ODIHR

Opčný protokol

OSN

POO SR

PZ

Regionálne platformy

Regulátor

zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov

asistentky podpory zdravia v prostredí nemocníc

Baby friendly hospital initiative

Centrum komunitného organizovania

Európsky súd pre ľudské práva

Agentúra Európskej únie pre azyl

Justičná akadémia Slovenskej republiky

rozvoj jednotných kontaktných miest

Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky

Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

miestne občianske a preventívne služby

marginalizované rómske komunity

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

Národný inštitút vzdelávania a mládeže

národný projekt

národný projekt Vytvorenie a overenie systému včasného varovania pred predčasným ukončením školskej dochádzky a adresnej podpory žiakov v systéme poradenstva a prevencie

Úrad Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe pre demokratické inštitúcie a ľudské práva

Opčný protokol k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu

Organizácia spojených národov

Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky

Policačný zbor

Regionálne platformy pre pomoc obetiam trestných činov na úrovni jednotlivých krajov

Rada pre mediálne služby

SHR	Slovenská humanitná rada
SNSLP	Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
SR	Slovenská republika
SRK	starší referent pre prácu s komunitami
Stratégia	Stratégia inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní
Stratégia 2030	Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030
STVR	Slovenská televízia a rozhlas
ÚIS	Úrad inšpekčnej služby
UoZ	uchádzač o zamestnanie
ÚPSVR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
ÚSVNM	Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny
ÚSVRK	Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity
VPA	vzdelávacie preventívne aktivity
VRAX	Výbor pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie
VÚC	vyššie územné celky
VÚDPaP	Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Výbor	Výbor Organizácie spojených národov na odstránenie rasovej diskriminácie
zákon č. 110/2023 Z. z.	zákon č. 110/2023 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
zákon o sťažnostiach	zákon č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov
zákon o zdravotnej starostlivosti	zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
zákon o STVR	zákon č. 157/2024 Z. z. o Slovenskej televízii a rozhlase a o zmene niektorých zákonov

1. Výbor posúdil trinástu periodickú správu Slovenska¹ na svojom 2905. a 2906. zasadnutí², ktoré sa konalo 16. a 17. augusta 2022. Na svojom 2920. zasadnutí, ktoré sa konalo 26. augusta 2022, prijal tieto záverečné odporúčania.

A. Úvod

2. Výbor víta predloženie trinástej periodickej správy zmluvnej strany. Víta konštruktívny dialóg s delegáciou zmluvnej strany a ďakuje delegácii za informácie poskytnuté počas dialógu a za dodatočné písomné informácie predložené po ňom.

B. Pozitívne aspekty

3. Výbor víta nasledujúce legislatívne a politické opatrenia prijaté zmluvnou stranou:
- (a) novela zákona č. 223/2019 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorou sa zavádzajú položky ako materinský jazyk, národnosť a etnická príslušnosť, ktoré môžu poskytnúť spoľahlivé štatistiky o zložení obyvateľstva, najmä menšín;
  - (b) novela školského zákona v roku 2021, ktorou sa okrem iného zavádza povinná predškolská dochádzka pre všetky deti od 5 rokov;
  - (c) prijatie Stratégie 2030 v roku 2021 so sprievodnými národnými akčnými plánmi.

C. Obavy a odporúčania

Vykonávanie antidiskriminačného zákona

4. Výbor sa obáva, že informovanosť širokej verejnosti o právnych predpisoch o rovnakom zaobchádzaní a dostupných opravných prostriedkoch je stále nedostatočná (čl. 2 a 6).

5. Výbor odporúča, aby zmluvná strana zorganizovala kampane na zvýšenie informovanosti o ustanoveniach dohovoru a právnom rámci poskytujúcom ochranu pred rasovou diskrimináciou, ktoré sú zamerané na jednotlivcov a skupiny, ktoré sú najzraniteľnejšie voči rasovej diskriminácii.

MS SR v rámci dotačnej schémy na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie pravidelne podporuje projekty zamerané na boj proti neznášanlivosti, extrémizmu, rôznym prejavom rasizmu, nenávisťným prejavom a podporu inklúzie či pripomínanie holokaustu. Ilustračný výpočet podporených projektov za roky 2022 a 2023 je uvedený v prílohe v tabuľke č. 1.

6. Napriek úsiliu zmluvnej strany a poskytnutým údajom je Výbor naďalej znepokojený rozšírením rasovej diskriminácie, najmä voči Rómom a osobám afrického pôvodu, ako aj skutočnosťou, že súdne konania v prípadoch týkajúcich sa rasovej diskriminácie sú naďalej neprimerane zdĺhavé, čo má negatívny vplyv na účinný prístup obetí k spravodlivosti (čl. 2 a 6).

---

¹ CERD/C/SVK/13

² Pozri CERD/C/SR.2905 a CERD/C/SR.2906

7. **Výbor opakuje svoje odporúčania³, aby zmluvná strana:**

(a) **zintenzívnila svoje úsilie o úplné presadzovanie antidiskriminačného zákona a zabezpečila, aby sa všetky sťažnosti týkajúce sa rasovej diskriminácie účinne vyšetrili;**

Všetky prijaté oznámenia, zároveň aj prípady týkajúce sa rasovej diskriminácie voči rôznym národnostným menšinám, najmä voči Rómom, moslimom a osobám afrického pôvodu sú preverované nestranne, bezodkladne a účinne vyšetrované, pričom PZ vykonáva všetky potrebné úkony, aby bol riadne zistený skutkový stav vecí a páchatelia týchto skutkov obvinení a spravodlivo potrestaní.

(b) **prijala vhodné a účinné opatrenia na riešenie problému zdĺhavých súdnych konaní pre obeť rasovej diskriminácie a podnikla všetky potrebné kroky na zaručenie toho, že všetky obeť rasovej diskriminácie budú mať prístup k účinným právnym opravným prostriedkom a odškodneniu;**

V zmysle zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov antidiskriminačný zákon má každý právo na právnu ochranu pred diskrimináciou. SNSLP poskytuje obetiam diskriminácie právnu pomoc, vrátane právneho zastupovania v súdnych konaniach. V rámci súdneho konania môžu obeť diskriminácie žiadať o upustenie od konania, nápravu protiprávneho stavu, poskytnutie primeraného zadosťučinenia a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ak by primerané zadosťučinenie nebolo dostačujúce (podľa § 9 ods. 2 a 3 antidiskriminačného zákona).

Prípadné legislatívne úpravy týkajúce sa súdnych konaní a odškodnenia budú predmetom diskusie v rámci transpozície EÚ smerníc o subjektoch pre rovnaké zaobchádzanie (smernica 2024/1499/EÚ a smernica 2024/1500/EÚ).

V rámci zabezpečenia zrýchlenia súdnych konaní vo všetkých typoch agend, je od 1. júna 2023 implementovaná nová tzv. súdna mapa. Na základe súdnej mapy došlo k rozdeleniu agendy súdov ako aj rozšírenia ich obvodov. V každom obvode pôsobí viac sudcov, ktorí sa tak môžu špecializovať na konkrétnu agendu, a to na civilnú, obchodnú, trestnú a rodinnú agendu.

Vzdelávanie sudcov organizuje JA SR, ktorá každoročne ponúka viacero vzdelávacích aktivít zameraných na rôzne aspekty ľudských práv, vrátane vzdelávania k judikatúre ESLP. V roku 2023 organizovala JA SR vzdelávanie na tému „Vybrané otázky antidiskriminačného práva“, ktoré sa zameriavalo najmä na definíčné znaky zásady rovnakého zaobchádzania, oblasti, formy diskriminácie a vysvetlenie výnimiek v podobe tzv. dočasných vyrovnávacích opatrení. Téma diskriminácie v pracovnoprávných vzťahoch bola v tom istom roku aj predmetom vzdelávania s názvom „Aktuálne otázky pracovného práva“. V roku 2024 bolo realizované vzdelávanie s názvom „Normatív zákazu diskriminácie v kontexte medzinárodných štandardov v oblasti ľudských práv“ s dôrazom na normatív zákazu diskriminácie podľa Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien a Dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie. Pre rok 2025 sú JA SR plánované vzdelávacie aktivity v oblasti ľudských práv zamerané najmä na obeť trestných činov, obeť domáceho násillia, detské obeť, najlepší záujem

---

³ CERD/C/SVK/CO/11-12, ods. 9. Pozri aj CERD/C/88/D/56/2014.

dieťaťa, posudzovanie neprimeranej dĺžky konania pred všeobecnými súdmi ústavným súdom. JA SR taktiež umožňuje vzdelávanie prostredníctvom programu Rady Európy HELP, ktorý je zameraný na ľudské práva.

V Bulletine oddelenia dokumentácie, analytiky a komparatistiky kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sú pravidelne zverejňované slovenské preklady prehľadov judikatúry ESLP, ktoré zverejňuje vo vybraných oblastiach tlačový odbor ESLP vo francúzskom a anglickom jazyku. Prehľady nemajú záväzný charakter a nepredstavujú vyčerpávajúcu informáciu o rozhodnutiach ESLP, sú však významnou pomôckou pri hľadaní relevantných rozhodnutí ESLP ku konkrétnej problematike.⁴

MS SR taktiež na svojej webovej stránke pravidelne zverejňuje informácie o súdnych konaniach a rozhodnutiach ESLP pre informovanie širokej verejnosti o aktuálnej judikatúre ESLP vo vzťahu k SR.

(c) pravidelne poskytovala školenia štátnym zamestnancom, sudcom, vyšetrojúcim sudcom a úradníkom činným v trestnom konaní s cieľom zabezpečiť účinné uplatňovanie dohovoru a vnútroštátnych právnych predpisov o rasovej diskriminácii a zabezpečiť, aby pri výkone svojich povinností rešpektovali a obhajovali všetky ľudské práva a zároveň podniknúť kroky na odstránenie rasovo diskriminačných činov alebo postupov.

Problematika dodržiavania ľudských práv a rasovej diskriminácie je obsiahnutá v školských vzdelávacích programoch stredných odborných škôl PZ v rámci pomaturitného kvalifikačného štúdia a zdokonaľovacieho štúdia (základné policajné vzdelanie, špecializované policajné vzdelanie), v tematických okruhoch jednotlivých predmetov. Cieľom vzdelávania je posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v Dohovore OSN o právach dieťaťa, v Národnom akčnom pláne na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v Akčnom pláne predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných prejavov intolerancie. Cieľom uvedeného vzdelávania je nadobudnutie schopnosti konať v súlade s morálnymi princípmi a zásadami spoločenského správania, prispievať k uplatňovaniu hodnôt demokracie, dodržiavať všeobecne záväzné právne predpisy, rešpektovať práva a osobnosť druhých ľudí, ich kultúrne špecifiká, aktívne vystupovať proti neznášanlivosti, xenofóbii a diskriminácii.

V oblasti komunikácie a prístupu k rómskemu obyvateľstvu má MV SR akreditovaný vzdelávací projekt ďalšieho vzdelávania policajtov „Špecifiká výkonu služby staršieho referenta pre prácu v komunitách“. Cieľom uvedeného vzdelávania je oboznámiť jeho účastníkov s charakteristikou rómskej komunity, so špecifikami trestných činov páchaných rómskou komunitou ako aj páchanej na rómskej komunite, s taktikou vykonávania služobných zákrokov v komunite a špecifikami výkonu služby v rómskej komunite s dôrazom na rešpektovanie základných ľudských práv a slobôd. Lektormi tohto vzdelávacieho kurzu sú vybraní príslušníci PZ, vybraní pracovníci odboru prevencie kriminality MV SR, pracovníci ÚSVRK a vybraní pracovníci štátnej správy a samosprávy. Uvedený kurz absolvujú všetci

---

⁴ Napr. príručka judikatúry ESLP k čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd z trestnoprávneho hľadiska k právu odoprieť vypovedať a právu neusvedčovať seba samého v Bulletine č. 1/2024, príručka judikatúry ESLP k právu na verejné pojednanie veci v Bulletine č. 2/2023, príručka judikatúry ESLP k primeranej lehote v Bulletine č. 1/2023, príručka judikatúry ESLP k prezumpcii nevinoty v Bulletine č. 2/2022. Dostupné na <https://www.nsud.sk/bulletin-odak/>

príslušníci PZ, ktorí sú ustanovení do funkcie starší referent pre prácu v komunitách.

Každoročne je prostredníctvom krajských riaditeľstiev PZ realizovaný vzdelávací program s názvom „Trestné činy z nenávisti pre orgány presadzujúce právo“ tzv. TAHCLE (Training Against Hate Crimes For Law Enforcement), v rámci ktorého sú preškoľovaní príslušníci PZ služby poriadkovej polície PZ.

V roku 2022 bol v rámci spolupráce MK SR a MPSVR SR vytvorený online Leták o nebezpečných spoločenstvách, ktorý má deti, mládež aj dospelých informovať a varovať pred možnými rizikami, ktoré sú spojené s iniciatívou a aktivitami manipulatívnych svetonázorových skupín. Leták je dostupný aj v maďarskom, rómskom, rusínskom, ukrajinskom a nemeckom jazyku. V nadväznosti na leták bola v roku 2023 spracovaná metodicko-informačná príručka „Ako rozpoznať bezpečné spoločenstvo v online a offline prostredí“, ktorá je určená najmä pre odborníkov pracujúcich v oblasti prevencie zameranej na ochranu detí a mládeže pred nebezpečnými svetonázorovými vplyvmi.

SNSLP

8. Výbor je naďalej znepokojený tým, že SNSLP nie je plne v súlade so zásadami týkajúcimi sa postavenia národných inštitúcií na podporu a ochranu ľudských práv (tzv. Parížske princípy) a zostáva akreditované podvýborom pre akreditáciu so štatútom B Globálnej aliancie národných inštitúcií pre ľudské práva (čl. 2).

9. **Výbor opakuje svoje predchádzajúce odporúčanie⁵, aby zmluvná strana zintenzívnila svoje úsilie o prerokovanie a prijatie príslušných legislatívnych zmien s cieľom zabezpečiť, aby SNSLP bolo plne v súlade s Parížskymi princípmi.**

Reforma SNSLP bola predmetom novelizácie v roku 2019, ktorá však nebola schválená Národnou radou SR dňa 26. júna 2019.

Napriek neprijatiu legislatívnej úpravy v roku 2019 bol upravený Rokovací poriadok Správnej rady SNSLP na základe, ktorého od 1. mája 2022 prebieha verejná voľba výkonného riaditeľa/riaditeľky SNSLP. V prípade, ak je naplnená kapacita miestnosti, tak sa prítomnosť verejnosti zabezpečí online prenosom (čl. 4 ods. 6).

Príprava komplexnej reformy SNSLP ako národnej ľudskoprávnej inštitúcie a subjektu pre rovnaké zaobchádzanie bude súvisieť až s procesom transpozície legislatívy EÚ týkajúcej sa štandardov pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie a v súlade s Parížskymi princípmi. Súbežné návrhy smerníc EÚ pre túto oblasť boli schválené v máji 2024⁶, MS SR pripravilo k týmto smerniciam záverečné správy, ktoré identifikovali legislatívne opatrenia pre ich transpozíciu.

---

⁵ CERD/C/SVK/CO/11-12, ods. 7. - 8.

⁶ Smernica Rady (EÚ) 2024/1499 zo 7. mája 2024 o normách pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie v oblasti rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na ich rasový alebo etnický pôvod, rovnakého zaobchádzania s osobami v otázkach zamestnania a povolania bez ohľadu na ich náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu, rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi v otázkach sociálneho zabezpečenia, ako aj pri prístupe k tovaru a službám a pri dodávaní tovaru a poskytovaní služieb, a o zmene smerníc 2000/43/ES a 2004/113/ES; Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1500 zo 14. mája 2024 o normách pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie v oblasti rovnakého zaobchádzania so ženami a s mužmi a rovnosti príležitostí pre ženy a mužov v otázkach zamestnania a povolania a o zmene smerníc 2006/54/ES a 2010/41/EÚ

Zmena týkajúca sa vydávania nezávislých správ a odporúčaní bola schválená v marci 2023 v súvislosti s EÚ Pilot č. 4446/13/JUST, nejde však o komplexnú reformu SNSLP.

10. Hoci Výbor uznáva tri po sebe nasledujúce ročné zvýšenia rozpočtu v rokoch 2020, 2021 a 2022, stále je znepokojený nízkym počtom prípadov podľa antidiskriminačného zákona, ktoré vedie SNSLP (čl. 2).

11. **Výbor opakuje svoje predchádzajúce odporúčanie⁷, aby zmluvná strana poskytla SNSLP primerané zdroje a inštitucionálne záruky, ktoré mu umožnia efektívne a nezávisle vykonávať svoj mandát ako národnej inštitúcie pre ľudské práva aj orgánu pre rovnosť. Výbor odkazuje zmluvnú stranu na svoje všeobecné odporúčanie č. 17 (1993) o zriadení národných inštitúcií na uľahčenie vykonávania dohovoru.**

Vo vzťahu k primeraným zdrojom si dovoľujeme uviesť, že rozpočet SNSLP je kontinuálne navyšovaný, takisto je navyšovaný aj počet zamestnancov. Prehľad financovania SNSLP je uvedený v tabuľke nižšie.

Rok	Rozpočet	Priemerný počet zamestnancov
2018	565 356,- EUR	16
2019	787 215,- EUR	18
2020	797 822,- EUR	21
2021	849 874,- EUR	23
2022	870 287,- EUR	25
2023	967 002,- EUR	26
2024	1 071 000,- EUR	Informácia bude uvedená vo Výročnej správe SNSLP za rok 2024

Osobitné opatrenia

12. Hoci Výbor berie na vedomie úsilie zmluvnej strany zlepšiť živobytie Rómov, je znepokojený pretrvávajúcou štrukturálnou diskrimináciou Rómov, ktorá im neúmerne bráni vo využívaní práv chránených dohovorom vo všetkých oblastiach života (čl. 1 a čl. 2).

13. **Pripomínajúc svoje všeobecné odporúčania č. 27 (2000) o diskriminácii Rómov a č. 32 (2009) o význame a rozsahu osobitných opatrení v dohovore, ako aj svoje predchádzajúce odporúčanie⁸, Výbor odporúča zmluvnej strane:**

(a) účinne vykonávať antidiskriminačný zákon, najmä prijatím osobitných opatrení na odstránenie štrukturálnej diskriminácie, ktorá postihuje Rómov, a odstránením všetkých prekážok, ktoré im bránia vo využívaní ekonomických, sociálnych a kultúrnych práv;

MS SR v rámci dotačnej schémy na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd

⁷ CERD/C/SVK/CO/11-12, ods. 7. - 8.

⁸ CERD/C/SVK/CO/11-12, ods. 18.

a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie pravidelne podporuje projekty zamerané na prácu v rómskych komunitách alebo so zameraním sa na cieľovú skupinu Rómov a boj s protirómskym rasizmom. Ilustračný prehľad podporených projektov za roky 2022 a 2023 je uvedený v prílohe v tabuľke č. 2.

ÚSVRK uvádza, že v roku 2021 bola uznesením vlády SR prijatá Stratégia 2030, t. j. strategický dokument, ktorý na úrovni priorít definuje smerovanie verejných politík za účelom dosiahnutia viditeľnej zmeny v oblasti rovnosti a začleňovania Rómov a Rómkov. Dokument obsahuje päť prioritných oblastí – zamestnanosť, vzdelávanie, zdravie a bývanie, a boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie. Na Stratégiu nadväzujú akčné plány, ktoré sa vytvárajú v trojročných cykloch. Prvé Akčné plány boli vytvorené na obdobie rokov 2022 – 2024. Počas roku 2024 Úrad úspešne zavŕšil prípravu Akčných plánov na obdobie 2025-2027, pričom v decembri 2024 boli Akčné plány predložené na schválenie vláde SR.

Jednou z prioritných oblastí je Boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie, ktorá je priamo zameraná na plnenie dvoch horizontálnych cieľov Stratégie 2030, a to: predchádzanie a boj proti diskriminácii a protirómskemu rasizmu, a podpora účasti prostredníctvom zmocňovania, spolupráce a dôvery. Akčný plán tejto prioritnej oblasti obsahuje 3 čiastkové ciele, 16 opatrení a 34 aktivít.

Opatrenie 1.3 sa priamo zameriava na zlepšenie uplatňovania a dodržiavania antidiskriminačného zákona v praxi, pričom toto opatrenie obsahuje 4 aktivity, ktoré gestorsky zastrešuje ÚSVRK, MV SR a SNSLP - školenia pre členov miestnych občianskych a preventívnych služieb; spracovanie a distribúcia informačných brožúr k uplatňovaniu antidiskriminačného zákona; podpora projektov z dotačnej schémy ÚSVRK na tému boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie a monitoring protirómskeho konania v pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahoch. Práve tieto aktivity majú za cieľ napomáhať účinnému vykonávaniu antidiskriminačného zákona.

ÚSVRK taktiež uvádza, že Akčný plán na obdobie 2025 – 2027, obsahuje množstvo aktivít, ktoré majú za cieľ posilniť napĺňanie opatrení a čiastkových cieľov definovaných v Stratégii 2030. V rámci prioritnej oblasti Boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie Akčný plán na obdobie 2025-2027 v rámci prvého čiastkového cieľa nadväzuje na už realizované osvetové aktivity, školenia, ale taktiež prináša aktivity podporujúce disemináciu informácií a podkladov pre lepšiu uplatniteľnosť práva. Na základe dát získaných z regiónov v období 2022 – 2024 bude vyhotovený o. i. aj materiál, ktorý bude slúžiť pomáhajúcim profesiám a obetiam diskriminácie pri uplatnení ich zákonných práv. Povedomie a aktivita zo strany komunity je v tomto ohľade kľúčová, školenia spolu s procesnými mapami majú slúžiť práve na uplatnenie zmeny z vnútra komunity. Ďalej sa Akčný plán snaží novými aktivitami zamerať na mládež a povedomie mladých ľudí o problémoch menšín, pričom hlavný dôraz kladie na podporu kritického myslenia. K napĺňaniu predmetného čiastkového cieľa má napomôcť vytvorenie modulárnej učebnice, používanie moderných interaktívnych vyučovacích metód – EduLARP, ale aj školenia pre študentov žurnalistiky a pre médiá o korektnom zobrazovaní menšín. Rovnako sa ÚSVRK zameriava na podporu mladých lídrov z rómskej komunity, ktorých podpora bude prebiehať formou stážového programu, či ich účasťou v poradnom orgáne splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity. Okrem tejto prioritnej oblasti obsahuje Akčný plán na obdobie 2025 – 2027 množstvo aktivít z oblastí zdravia, zamestnanosti, vzdelávania a bývania, ktoré v synergii napomáhajú odstráneniu štrukturálnej diskriminácie.

(b) zintenzívniť svoje úsilie o zabezpečenie úzkej spolupráce a posilnenie konzultácií s rómskymi komunitami a organizáciami občianskej spoločnosti, ktoré sa zaoberajú rómskou problematikou;

ÚSVRK tvorbu politík inklúzie MRK realizuje participatívnym spôsobom, pričom na zabezpečenie participácie využíva aj nasledovné nástroje:

Rada splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity pre mimovládne neziskové organizácie plní poradnú rolu splnomocnenca vlády SR v oblasti inklúzie MRK. Rada zabezpečuje aj plnenie záväzkov SR vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv a právnych aktov EÚ, ktoré sa týkajú základných práv a slobôd Rómov. Cieľom Rady je podporovať participatívny prístup k tvorbe, implementácii, monitorovaniu a hodnoteniu politík inklúzie MRK za účasti predstaviteľov neziskového a mimovládneho sektora.

Vzhľadom na záujem ÚSVRK zapájať aj rómsku mládež do procesov tvorby, implementácie a monitorovania a hodnotenia politík podpory inklúzie MRK, ÚSVRK opätovne od decembra 2025 zriaďuje Poradný orgán splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity pre oblasť mládeže. Cieľom poradného orgánu je podporiť aktívny a participatívny prístup k inklúzii rómskej mládeže. Medzi úlohy poradného orgánu patria: prerokovávať a posudzovať návrhy, odporúčania a materiály predložené splnomocnencom, dotýkajúce sa verejných politík inklúzie rómskej mládeže; pripravovať stanoviská k materiálom štátnych politík vo vzťahu k mládeži; predkladať splnomocnencovi legislatívne a nelegislatívne návrhy v oblasti podpory inklúzie rómskej mládeže; zisťovať a monitorovať potreby a názory zainteresovaných strán a aktérov inklúzie rómskej mládeže, na lokálnej aj celoštátnej úrovni; identifikovať výzvy inklúzie rómskej mládeže; navrhovať opatrenia na posilňovanie postavenia rómskej mládeže v procesoch participácie prípravy a tvorby verejných politík inklúzie rómskej mládeže; navrhovať opatrenia na riešenie situácie rómskej mládeže vo verejných politikách podľa osobitného všeobecne záväzného právneho predpisu SR; odporúčať aktivity a podporné opatrenia zamerané na rómsku mládež, a jej aktívnu participáciu v procese inklúzie Rómov; napomáhať začleňovaniu rómskej mládeže do mainstreamovej politiky resp. zabezpečovať prenos informácií medzi jednotlivými partnermi na národnej a lokálnej úrovni.

Okrem vyššie uvedených nástrojov ÚSVRK pri zabezpečovaní naplňovania cieľov Stratégie 2030 pravidelne zapája zástupcov občianskej spoločnosti do prípravy rôznych dokumentov koncepčného alebo plánovaco-strategického charakteru. V roku 2024 prebehla príprava akčných plánov pre roky 2025 – 2027, ktoré zahŕňajú opatrenia rôznych rezortov a sektorov prospeievajúcich k dosahovaniu cieľov Stratégie 2030. V každej z piatich tematických pracovných skupín k jednotlivým oblastiam Stratégie boli zahrnutí zástupcovia občianskej spoločnosti, špeciálne mimovládne organizácie, ktoré sa zaoberajú rómskou problematikou.

ÚSVRK taktiež poukazuje na skutočnosť, že príprava nových NP, realizovaných ÚSVRK, prebieha v súlade s princípmi participatívneho plánovania a zapájania verejnosti. V roku 2024 boli zrealizované diskusie a konzultácie k pripravovaným NP zameraných na asistenciu a podporu samosprávy pri riešení sociálno-ekonomickej integrácie MRK a boja s predčasným ukončovaním školskej dochádzky detí z MRK s účasťou 9 mimovládnych organizácií.

V roku 2024 bol pripravený projekt „Rómske platformy“ (financovaný z programu CERV, Európska komisia), ktorý je zameraný na posilnenie vplyvu rôznych sektorov (špeciálne mimovládneho sektora) na tvorbu opatrení národných a regionálnych politík súvisiacich so sociálno-ekonomickou integráciou MRK. Projekt sa bude realizovať v rokoch 2025 -2026.

Okrem vyššie uvedeného, ÚSVRK cez svoje regionálne kancelárie priebežne monitoruje regionálne politiky a informuje mimovládne organizácie o možnostiach zapojenia sa do čerpania finančných prostriedkov (štátny rozpočet a ESF+ prostriedky) predovšetkým na vzdelávacie a kultúrne aktivity.

(c) zabezpečiť, aby obce, najmä obce s MRK, plne využívali príslušné finančné prostriedky vrátane finančných prostriedkov z Európskej únie na zlepšenie sociálno-ekonomickej situácie menšín;

ÚSVRK v nadväznosti na odporúčanie v bode c) dáva Výboru na vedomie, že poskytuje technickú pomoc priamo v regiónoch Slovenska pre potenciálnych žiadateľov a prijímateľov v rámci výziev z POO SR na rozšírenie kapacít materských a základných škôl a na odstránenie dvojzmenných prevádzok základných škôl. ÚSVRK od roku 2023 cez regionálnych koordinátorov overoval pripravenosť a ochotu obcí a iných relevantných partnerov zapojiť sa do spomínaných výziev. Následne koordinátori pomáhali žiadateľom zapojiť sa do výziev a v aktuálnom období spolupracujú už s prijímateľmi prostriedkov finančného mechanizmu. Týmto aktivitami ÚSVRK naplňa opatrenie 3.1. Akčného plánu na roky 2025 – 2027 pre oblasť vzdelávania Stratégie 2030.

MIRRI SR zriadilo sieť siedmich Regionálnych centier MIRRI SR. Regionálne centrá územne pokrývajú oblasť jednotlivých samosprávnych krajov. Centrá poskytujú poradenstvo v oblasti prípravy projektov financovaných z prostriedkov Európskej únie a ich následnej implementácie. Poradenstvo je poskytované bezplatne. Zamestnanci ÚSVRK, ktorí pôsobia v Regionálnych centrách MIRRI SR, sa špeciálne venujú samosprávam z Atlasu rómskych komunít a poskytujú špeciálne poradenstvo a sprevádzanie s tým, že prispôbujú ponuky špecifickým potrebám obcí s vyššou prítomnosťou MRK.

ÚSVRK ďalej pripravuje NP Asistencia a podpora samosprávam (od 15. apríla 2025), ktorého cieľom je posilnenie efektivity samospráv pri tvorbe komplexných a synergických intervencií na úrovni obcí a miest s cieľom sociálno-ekonomickej integrácie MRK prostredníctvom odbornej asistencie. Prostredníctvom vytvorenia siete s kvalifikovanými personálnymi kapacitami budú vytvorené podmienky pre posilnenie odborných kapacít samospráv pri využívaní dostupných finančných zdrojov pri odstraňovaní bariér sociálno-ekonomickej integrácie MRK, zároveň sa zvýši kvalita predkladaných projektov, ich úspešnosť a efektívna implementácia. Plánovaný počet zamestnancov v asistenčných tímoch je 66.

ÚSVRK taktiež spolupracuje a poskytuje súčinnosť samosprávam pri naplňaní verejných politík s ohľadom na lokálne a regionálne stratégie cez tzv. Radu Partnerstva, rovnako pomáha lokálnym *stakeholderom* pri riešení krízových situácií a udalostí (požiare, záplavy, poškodené stavby, iné), poskytuje súčinnosť samosprávam a komunitám prostredníctvom humanitárnej a potravinovej pomoci, ako aj poradenstvom v potrebných a nasledujúcich procesoch pre zabezpečenie dôstojných podmienok poškodeným obyvateľom, a poskytuje konzultácie pre samosprávy o možnostiach skvalitňovania života sídelných komunít v oblasti bývania, vzdelávania, infraštruktúry ako aj služieb prostredníctvom dotačných výziev ÚSVRK.

(d) prijať vhodné opatrenia na riešenie neúmerne nižšej účasti etnických menšín, najmä Rómov, na trhu práce;

Dňa 07. júla 2021 bola uznesením vlády SR č. 181 schválená *Stratégia 2030* s cieľom zlepšiť

postavenie a situáciu Rómov v SR. V rámci prioritnej oblasti *Zamestnanosť* je jedným zo stanovených cieľov dosiahnuť mieru zamestnanosti osôb z MRK vo veku 20 – 64 rokov na úrovni 45 %. K Stratégii boli vypracované akčné plány pre oblasti vzdelávania, zamestnanosti, bývania, zdravia a boja s protirómskym rasizmom a podpory integrácie, ktoré obsahujú konkrétne opatrenia, časový harmonogram, zodpovedné subjekty a alokované finančné zdroje.

Akčný plán 2022 – 2024 bol schválený uznesením vlády SR č. 256 zo dňa 06. apríla 2022. Akčný plán 2022 – 2024 sa zameriaval na podporu širokej škály opatrení s cieľom integrovať MRK do trhu práce prostredníctvom poradenstva, rekvalifikácie, ďalšieho vzdelávania, rozvoja zručností, mentorovaného zapracovania, absolventskej praxe a podpory vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti.

S cieľom podporiť a zintenzívniť poradenský proces sa začiatkom roka 2024 začal realizovať NP *„Individualizovaný a komplexný prístup so zameraním na poradenské činnosti/Poradenstvom k zamestnaniu“*. Poradenský proces tvoria individuálne stretnutia UoZ s odborným poradcom ÚPSVR, skupinové aktivity, t. j. stretnutia odborného poradcu so skupinou UoZ, a individualizované aktivity, t. j. aktivity, ktoré vykoná znevýhodnený UoZ samostatne. V priebehu roka 2025 sa pripravuje aj projekt zameraný na *Bilanciu kompetencií*.

Novela zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 01. 01. 2023 zaviedla nový legislatívny rámec *„Príspevok na podporu rekvalifikácie uchádzača o zamestnanie“* (§ 46a). ÚPSVR môže poskytnúť UoZ finančný príspevok na podporu rekvalifikácie na základe posúdenia individuálnej možnosti predpokladaného uplatnenia sa UoZ na trhu práce po absolvovaní rekvalifikácie a na základe zhodnotenia účelnosti a hospodárnosti nákladov vynaložených na rekvalifikáciu.

Zároveň sa pokračovalo v implementácii NP *„Vzdelávanie uchádzačov o zamestnanie 2“*, v rámci ktorého sa poskytoval finančný príspevok na podporu rekvalifikácie UoZ (REPAS+) a na podporu kľúčových kompetencií UoZ (KOMPAS+). NP bol ukončený v II. polroku 2023. V apríli 2024 sa začalo s realizáciou nového Národného projektu *„Zručnosti pre trh práce“*, ktorého cieľom je eliminovať nesúlad medzi dopytom a ponukou na trhu práce a riešiť nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Realizácia projektu je naplánovaná do marca 2026.

V období 10/2021 – 12/2023 sa realizoval NP *„Chyť sa svojej šance“*, ktorého cieľovou skupinou boli znevýhodnení UoZ a mladí UoZ do 30 rokov v situácii NEET.

S cieľom podporiť vytváranie pracovných miest s dôrazom na znevýhodnené skupiny sa v roku 2024 postupne spúšťali aktivity NP *„Finančné stimuly pre zamestnanosť“*. Projekt je určený pre znevýhodnených UoZ a pre mladých UoZ do 30 rokov v situácii NEET s cieľom podporiť ich pri získavaní zamestnania, pomôcť im so zapracovaním a motivovať ich, aby si pracovné miesto udržali.

Dňa 22. decembra 2023 bola vyhlásená výzva na predkladanie dopytovo-orientovaných projektov s názvom *„Regionálne analýzy a partnerstvá pre mladých“*, ktorá je realizovaná prostredníctvom VÚC na celom území SR. Jej cieľom je prispieť k zníženiu počtu mladých ľudí vo veku do 30 rokov, ktorí sú ohrození situáciou NEET alebo v situácii NEET, s dôrazom na neaktívnych NEET. Do výzvy sa zapojilo 6 vyšších územných celkov, ktoré od roku 2024 realizujú v spolupráci s univerzitami regionálne analýzy. Súčasne v jednotlivých regiónoch, v

spolupráci s identifikovanými zainteresovanými stranami, vytvárajú regionálne partnerstvá a akčné plány Záruky pre mladých. Projekty sa nachádzajú vo fáze implementácie a ich realizácia potrvá do konca júna 2025. Do tohto termínu budú zverejnené regionálne analýzy, zriadené a funkčné regionálne partnerstvá Záruky pre mladých a vypracované regionálne akčné plány Záruky pre mladých.

Dňa 22. decembra 2023 bola vyhlásená výzva na predkladanie dopytovo-orientovaných projektov s názvom „JKM Záruky pre mladých v regiónoch Slovenska“, ktorá je realizovaná prostredníctvom VÚC na celom území SR. Cieľovú skupinu tvoria mladí ľudia do 30 rokov ohrození situáciou NEET alebo v situácii NEET, vrátane mladých ľudí z MRK. V rámci hlavnej aktivity je podporený vznik a fungovanie JKM a zabezpečený celostný prístup pri riešení situácie cieľovej skupiny, ktorý bude založený na partnerskom prístupe pomocou multidisciplinárnych tímov. Predpokladá sa vznik 54 JKM. Do výzvy sa zatiaľ zapojil iba Banskobystrický samosprávny kraj, kde už v predchádzajúcom programovom období, zo zdrojov Operačného programu Ľudské zdroje – REACT EÚ, bolo financované zriadenie JKM. Ostatné kraje musia pred zapojením do tejto výzvy splniť podmienky účasti vo výzve „Regionálne analýzy a partnerstvá pre mladých“ – teda vypracovať regionálnu analýzu, vytvoriť regionálne partnerstvo a prijať akčný plán. Z celkového počtu 6 zapojených VÚC vo výzve „Regionálne analýzy a partnerstvá pre mladých“ je jedným z nich Banskobystrický kraj. Zvyšných 5 krajov plánuje vstúpiť do výzvy „Rozvoj JKM“ v priebehu 3. štvrťroka 2025. Do tohto času plánuje Sprostredkovateľský orgán MPSVR SR vyhlásiť aktualizovanú výzvu s cieľom reflektovať na podnety doterajšej implementačnej praxe projektu realizovaného v rámci Banskobystrického samosprávneho kraja, pričom aktuálne znenie výzvy bolo z tohto dôvodu uzatvorené.

Dňa 02.02.2024 bola vyhlásená výzva na predkladanie dopytovo orientovaných projektov s názvom „Krok za krokom 2“, ktorej cieľom bolo podporiť neziskový sektor, miestne a regionálne samosprávy, nadácie a akčné skupiny pri vyhľadávaní neaktívnych nízko kvalifikovaných osôb, ktorým bolo následne poskytnuté individualizované poradenstvo a sprevádzanie za účelom uplatnenia sa na trhu práce.

MPSVR SR ako sprostredkovateľský orgán pre Cieľ politiky 4 Programu Slovensko zverejnilo 21. marca 2025 dopytovú výzvu na predkladanie žiadostí o nenavratný finančný príspevok s názvom „2N - Nezamestnaní a neaktívni na ceste na trh práce“. Výzva je zameraná na posilnenie kapacít neverejných poskytovateľov služieb zamestnanosti, ktorí prostredníctvom poskytovania individualizovaného a komplexného prístupu zabezpečia efektívnejšiu pomoc najviac znevýhodneným skupinám obyvateľstva pri hľadaní a udržaní si zamestnania na otvorenom trhu práce (t. j. mimo chránených dielní a chránených pracovísk a mimo sociálnych podnikov). Tento prístup kombinuje služby agentúr podporovaného zamestnávania, ktoré sú určené pre UoZ (dlhodobo nezamestnaných občanov a občanov so zdravotným postihnutím) a služby organizácií poskytujúcich služby zamestnanosti, ktoré sa venujú osobám mimo evidencie UoZ. Prepojenie týchto služieb má potenciál vytvoriť synergie, ktoré umožnia osobám z cieľovej skupiny flexibilne využiť všetky dostupné formy podpory a efektívne reagovať na ich aktuálne potreby, čím sa prispeje k udržateľným riešeniam pri reintegrácii znevýhodnených osôb na trh práce.

V priebehu roka 2024 sa začalo s prípravou akčných plánov k Stratégii na roky 2025 – 2027. MPSVR SR intenzívne spolupracovalo s ÚSVRK pri príprave *Akčného plánu 2025 – 2027*. Akčné plány na roky 2025 – 2027 boli schválené vládou SR uznesením č. 793/2024 z dňa 18. decembra 2024. Akčné plány 2025 – 2027 sú koncipované tak, aby boli merateľné

ukazovatele cielenejšie nastavené a aby sa bolo možné čo najviac priblížiť reálnemu stavu implementácie aktivít. Akčné plány 2025 – 2027 obsahujú aktivity nadväzujúce na Akčné plány 2022 – 2024, ale zároveň pribudlo aj množstvo nových aktivít, ktoré majú za cieľ posilniť napĺňanie opatrení a čiastkových cieľov.

V rámci prvého čiastkového cieľa „Zabezpečiť pre MRK rovnaké príležitosti, zvýšiť potrebné zručnosti a získať praktické skúsenosti na prechod zo vzdelávania na trh práce“ nadväzuje Akčný plán 2025 – 2027 na už realizované aktivity pre podporu nadobúdania zručností pre trh práce a podporu *adaptability* na trhu práce. Prvý čiastkový cieľ sa zameriava aj na podporu získania praxe v prípade mladých ľudí, kde okrem podpory praxe pre mladých ľudí s nízkym vzdelaním ponúka ako nové opatrenia podporu kariérnej cesty mládeže v podobe kvalifikovaných stáží.

V rámci druhého čiastkového cieľa „Zvýšiť účinnosť, kvalitu poskytovania a rozšíriť dostupnosť verejných a neverejných služieb zamestnanosti a aktívnych opatrení trhu práce pre MRK“ Akčný plán 2025 – 2027 vo významnej časti preberá pozitívne hodnotené nástroje aktívnych politík trhu práce v podobe poradenstva a finančných stimulov na podporu zamestnanosti.

Tretí čiastkový cieľ „Vytvárať podmienky pre podporu zamestnávania MRK u zamestnávateľov, s dôrazom na zamestnávateľov v oblasti sociálnej ekonomiky“ okrem už implementovaných aktivít zameraných na podporu podnikania prináša viac aktivít zameraných na rozvoj sociálnej ekonomiky a uplatňovanie sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní.

Štvrtý čiastkový cieľ „Znížiť diskrimináciu na trhu práce a iné prejavy protirómskeho rasizmu“ Akčného plánu 2025 – 2027 je zameraný na realizáciu senzibilizačných programov, zvyšovanie povedomia o diverzite a nediskriminácii.

Kontrolu dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania v pracovnoprávných a obdobných pracovnoprávných vzťahoch na Slovensku vykonávajú inšpektoráty práce. V rámci vyhodnocovania tejto kompetencie Národný inšpektorát práce (nadriadený orgán, ktorý riadi a kontroluje inšpektoráty práce) každý rok vyhotovuje *Informatívnu správu o diskriminácii a rodovej rovnosti v pracovnoprávných vzťahoch*. Orgány inšpekcie práce zároveň prostredníctvom svojich aktivít presadzujú ochranu zamestnancov v rámci inšpekcie práce a poskytujú bezplatné poradenstvo zamestnávateľským subjektom a zamestnancom v rozsahu základných odborných informácií a rád, ako najúčinnnejšie dodržiavať predpisy v oblastiach rovnakého zaobchádzania a rovnakého odmeňovania.

MPSVR SR má od roku 2022 vo svojej vecnej pôsobnosti *Národný akčný plán zamestnanosti žien na roky 2022 - 2030*. Predmetný akčný plán bezprostredne nadviazal na *Celoštátnu stratégiu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí v SR na roky 2021 – 2027* a *Akčný plán rovnosti žien a mužov na roky 2021 – 2027*.

Národný akčný plán zamestnanosti žien na roky 2022 - 2030 obsahuje opatrenia zamerané na tri strategické ciele, a to:

1. legislatívne opatrenia,
2. zlepšenie prístupu žien na trh práce a zosúlad'ovanie rodinného a pracovného života,
3. zlepšenie príležitostí žien vo vzdelávaní a zvyšovanie ich zručností.

Úlohy vymedzené v akčnom pláne zamestnanosti žien sú špecificky zamerané aj na znevýhodnené dievčatá a ženy z MRK. Ide napríklad o úlohu zameranú na ciele kariérne poradenstvo pre dievčatá z MRK, prostredníctvom ktorej má byť dievčatám z MRK poskytnuté kariérne poradenstvo na školách s cieľom nasmerovať ich kariéru v perspektívnych odboroch, vrátane zdravotníctva, verejnej správy a pod.

(e) prijať vhodné opatrenia na konkrétne riešenie neprimeranej miery chudoby Rómov.

Dňa 12. apríla 2023 bol uznesením č. 156/2023 schválený Národný akčný plán Európskej záruky detí v SR s výhľadom do roku 2030, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti. Hlavným cieľom odporúčania je predchádzať sociálnemu vylúčeniu a bojovať proti nemu zaručením prístupu deťom v núdzi (osoby mladšie ako 18 rokov ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením) k súboru kľúčových služieb, vrátane uplatňovania hľadiska pohlavia s cieľom zohľadniť rôzne situácie dievčat a chlapcov, a tým zároveň prispieť k rešpektovaniu, ochrane a napĺňaniu práv dieťaťa a nediskriminácii, prostredníctvom boja proti chudobe detí a podpory rovných príležitostí. Pokrýva štyri hlavné oblasti, a to sú:

- účinný prístup k vzdelávaniu na všetkých úrovniach a k školským aktivitám,
- prístup k primeranému bývaniu a sociálnej starostlivosti,
- účinný a bezplatný prístup ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti,
- pravidelný prístup k zdravej výžive.

Aktualizácia Národného akčného plánu Európskej záruky pre deti v SR s výhľadom do roku 2030 bola 5. februára 2025 schválená uznesením č. 49/2025 a obsahuje priebežné plnenie opatrení a iné formálne úpravy oproti pôvodnému plánu. Odpočty opatrení a aktualizácie Národného akčného plánu sú periodicky predkladané Európskej komisii. (Viac informácií je uvedených na webe: <https://zarukapredeti.nks.gov.sk/>).

V tomto kontexte ÚSVRK vyzdvihuje najmä implementáciu Národného projektu Rozvojové tímy ako operáciu strategického významu, ktorý pilotne overuje zavádzanie komplexných riešení pre zrýchlenie sociálno-ekonomickej integrácie MRK (vrátane znižovania neprimeranej chudoby). Národný projekt sa realizuje od 18. septembra 2023. Členovia rozvojových tímov (60 obcí, 716 zamestnancov) pracujú s celou sídelnou komunitou a na základe diskusií a následných komunitných rozvojových plánov pripravujú opatrenia pre celkové zlepšenie životných podmienok ľudí z MRK v obciach, na zlepšenie spolužitia a budovanie súdržných komunít.

Rasistické nenávistné prejavy a trestné činy z nenávisti

14. Výbor je znepokojený správami o verbálnych a fyzických útokoch proti etnickým menšinám, ako aj rasistickými nenávistnými prejavmi na internete. Výbor je naďalej znepokojený tým, že v zmluvnej strane naďalej prebiehajú aktivity extrémistických organizácií na podnecovanie rasovej diskriminácie (čl. 4).

15. V zmysle svojich všeobecných odporúčaní č. 7 (1985) týkajúcich sa vykonávania článku 4 dohovoru, č. 15 (1993) k článku 4 dohovoru a č. 35 (2013) o boji proti rasistickým nenávistným prejavom a pripomínajúc svoje predchádzajúce odporúčanie⁹, Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby:

---

⁹ CERD/C/SVK/CO/11-12, ods. 12.

(a) zasiahla proti organizáciám a činnostiam, ktoré podnecujú a podporujú rasovú diskrimináciu, a zabezpečila, aby účasť v takýchto organizáciách a činnostiach a ich financovanie boli stíhané;

Po legislatívnych a organizačných zmenách účinných od roku 2017 spojených so špecializáciou orgánov presadzujúcich právo zaznamenala SR výraznejšie úspechy na úseku boja proti rôznym formám extrémizmu vrátane rasovo motivovaných trestných činov.

PZ pravidelne monitoruje bezpečnostnú situáciu v rámci SR a na základe potreby reaguje a prijíma opatrenia na jej neustále zlepšenie a vykonáva nepretržité opatrenia na boj proti organizáciám a skupinám, ktoré podnecujú prostredníctvom sociálnych sietí počítačovú kriminalitu a podporujú rasovú diskrimináciu.

(b) zabezpečila, aby sa všetky rasovo motivované trestné činy vrátane trestných činov online, ako aj verbálnych a fyzických útokov vyšetrili a aby boli páchatelia stíhaní a potrestaní;

Všetky prípady rasovo motivovaných trestných činov sú ako pri iných trestných činoch posudzované individuálne a nestranné. Sú bezodkladne vyšetrované príslušníkmi PZ za účelom náležitého zistenia skutkového stavu veci a následne spravodlivého potrestania páchatel'ov týchto protiprávných konaní.

(c) zabezpečila v spolupráci s cieľovými komunitami vytvorenie alternatívnych spôsobov oznamovania trestných činov z nenávisťi s cieľom riešiť nedostatok dôvery v úrady, najmä medzi rómskymi komunitami.

V rámci služby poriadkovej polície PZ príslušníci PZ zaradení na funkciu SRK vykonávajú v sociálne vylúčených skupinách (komunitách) preventívne pôsobenie, poskytujú odbornú pomoc a informácie, vykonávajú prednáškovú činnosť, lektorskú činnosť a rozvíjajú vzťahy s Rómami, ako aj so všetkými zainteresovanými inštitúciami. Práca SRK spočíva aj v riešení rozmanitých problémov v pridelených komunitách a v pôsobení na zlepšovanie bezpečnostnej situácie (SRK sa takmer dennodenne stretávajú so žiadosťami o spoluprácu a pomoc od predstaviteľov rôznych inštitúcií, či už sú to pedagógovia, sociálni pracovníci, zdravotnícki pracovníci, zástupcovia mimovládnych organizácií a pracovníci obecných a mestských úradov). PZ spolupracuje aj s MOaPS. Prítomnosť MOaPS je nápomocná hlavne v prípadoch, kde môže dôjsť k náročným alebo kritickým situáciám, kde členovia MOaPS často vystupujú ako mediátori pri komunikácii medzi zložkami PZ a obyvateľmi lokality, prípadne pomáhajú v komunikácii s osobami v MRK, ak sa vyskytne jazyková bariéra medzi MRK a príslušníkmi PZ. Uvedenými aktivitami budujeme vyššiu dôveru a rozvíjame existujúcu spoluprácu.

ÚSVNM úzko spolupracuje s MV SR a je členom VRAX, kde sa spolupodieľa na tvorbe štátnej politiky proti rasovo motivovanej diskriminácii. ÚSVNM cez Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny monitoroval aktuálnu situáciu a zmeny v spoločnosti na úrovni nenávisťných prejavov voči národnostným menšinám. Celkovo je možné konštatovať, že individuálne nenávisťné prejavy na sociálnych sieťach narastajú, na čo poukázal aj VRAX, zároveň však členovia Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny neevidovali také systematické a politicky motivované nenávisťné prejavy voči národnostným menšinám, ktoré by vyústili do iniciovania prerokovania konkrétnych nenávisťných prejavov na zasadnutí Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny. ÚSVNM monitoruje mainstreamové aj alternatívne médiá s cieľom mapovania pohľadu spoločnosti na národnostné menšiny na

území SR.

16. Výbor je znepokojený tým, že vyšetrowanie nenávistných prejavov a trestných činov z nenávisti je v kompetencii Národnej kriminálnej agentúry Prezídia PZ. Môže to predstavovať riziko, že úsilie v boji proti trestným činom z nenávisti a diskriminácii menšín nebude dostatočne uprednostňované (čl. 4).

17. **Výbor odporúča, aby zmluvná strana zabezpečila, že štruktúra riadenia umožňuje venovať dostatočnú pozornosť vyšetrowaniu trestných činov z nenávisti a nenávistných prejavov, ako aj aby sa na to vyčlenili primerané ľudské, finančné a prevádzkové zdroje.**

Základným strategickým dokumentom v SR, ktorý sa zaoberá bojom proti radikalizácii, extrémizmu, rôznym formám diskriminácie z dôvodu príslušnosti k nejakej komunite a prejavom nenávisti a rasizmu je „*Koncepcia boja proti radikalizmu a extrémizmu do roku 2024*“, ktorej platnosť trvá do 30. septembra 2025. Jej cieľom je preventívne predchádzať a zároveň zvýšiť efektivitu boja proti akýmkoľvek prejavom extrémizmu a nenávistných prejavov založených na národnostnej, rasovej, etnickej, náboženskej alebo inej neznášanlivosti. V súčasnej dobe je pripravovaný materiál „*Koncepcia prevencie a boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2028*“.

V rámci medzirezortnej spolupráce je zriadený VRAX, v ktorom sú zastúpené tak dotknuté orgány verejnej správy, nezávislé inštitúcie, odborníci, ako aj občianska spoločnosť, vrátane zástupcov menšín a mimovládnych neziskových organizácií. Výbor je nástrojom na výmenu informácií medzi zástupcami verejnej správy, samosprávy a občianskej spoločnosti.

Dôležitým bodom pre vzájomnú koordináciu bolo tiež zriadenie Národnej expertnej skupiny na elimináciu rasovo motivovanej trestnej činnosti, extrémizmu a terorizmu.

Novým koordinačným prvkom v oblasti boja proti formám extrémizmu, rasizmu a xenofóbii sa stala v roku 2024 novozriadená pracovná skupina na ochranu mäkkých cieľov, ktorá bola zriadená z dôvodu aktuálnej situácie a spoločenských hrozieb pre ochranu života a zdravia obyvateľov SR vo verejných priestoroch a objektoch. Predsedníčkou je 1. štátna tajomníčka MV SR.

MV SR vytvorilo v roku 2023 Model deradikalizácie v podmienkach SR v rámci plnenia úloh vyplývajúcich z celonárodnej Koncepcie boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2024, ktorý obsahuje komplexný návrh deradikalizačného programu na národnej úrovni, pričom v aktuálnom období prebieha jeho rozpracovanie.

Rasistické nenávistné prejavy

18. Výbor je naďalej vážne znepokojený pretrvávajúcimi nenávistnými prejavmi v médiách a na internete a používaním rasistického politického diskurzu medzi politikmi proti etnickým menšinám, najmä Rómom a cudzincom (čl. 2 a 4).

19. **V súlade so svojím všeobecným odporúčaním č. 35 (2013) o boji proti rasistickým nenávistným prejavom Výbor odporúča, aby zmluvná strana:**

(a) zabezpečila súlad legislatívy týkajúcej sa médií s dohovorom a ďalšími medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv s cieľom predchádzať, sankcionovať a odrádzať od akýchkoľvek prejavov rasizmu v médiách, najmä na internete;

Ochrana ľudskej dôstojnosti je v oblasti médií primárne zabezpečená prostredníctvom zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o mediálnych službách) v znení neskorších predpisov, ktorý je účinný od 1. augusta 2022.

Podľa ustanovenia § 61 ods. 1 tohto zákona obsahová služba, ktorú poskytuje vysielateľ alebo poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie, musí rešpektovať ľudskú dôstojnosť, najmä nesmie:

- a) propagovať vojnu alebo opisovať kruté alebo inak neľudské konanie spôsobom, ktorý je ich nevhodným zľahčovaním, ospravedlňovaním alebo schvaľovaním,
- b) šíriť alebo sprístupňovať informácie verejnosti s úmyslom verejne podnecovať na spáchanie niektorého z trestných činov terorizmu alebo verejne schvaľovať niektorý z trestných činov terorizmu,
- c) propagovať násilie a otvorenou alebo skrytou formou podnecovať násilie alebo nenávisť, znevažovať alebo hanobiť na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, majetku, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, narodenia, národného alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, štátnej príslušnosti, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine,
- d) bezdôvodne zobrazovať scény reálneho násillia, kde sa nenáležitou formou zdôrazňuje skutočný priebeh umierania alebo sa zobrazujú osoby vystavované fyzickému či psychickému utrpeniu, a to so zvláštnym ohľadom na obe trestných činov terorizmu alebo ich príbuzných spôsobom, ktorý sa považuje za neoprávnený zásah do ľudskej dôstojnosti.

Podľa ustanovenia § 62 ods. 1 zákona o mediálnych službách vysielateľ a poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie sú povinní zabezpečiť, aby programy alebo iné zložky programovej služby alebo audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie, ktoré

- a) môžu narušiť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých, boli sprístupnené iba takým spôsobom, aby maloletí nemohli takéto programy alebo iné zložky programovej služby alebo audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie za bežných okolností počuť ani vidieť,
- b) obsahujú pornografiu alebo hrubé, neodôvodnené násilie, boli poskytované len v prípade zabezpečenia technických opatrení na zabránenie prístupu maloletých, najmä kódovanie alebo účinná rodičovská kontrola.

Zároveň podľa ustanovenia § 74 zákona o mediálnych službách mediálna komerčná komunikácia nesmie

- a) porušovať slobodu a rovnosť v dôstojnosti a právach ľudí,
- b) obsahovať ani podporovať diskrimináciu na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, majetku, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, narodenia, národného alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, štátnej príslušnosti, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine,
- c) nabádať na konanie, ktorým sa poškodzuje alebo ohrozuje zdravie alebo bezpečnosť,
- d) nabádať na konanie, ktorým sa hrubo poškodzuje ochrana životného prostredia.

V súvislosti s vyššie uvedeným je potrebné uviesť, že aj v oblasti reklamy, ako súčasti elektronických médií, ustanovenie § 3 písm. a) zákona č. 147/2001 Z. z. o reklame upravuje zákaz takého obsahu reklamy, ktorý znevažuje ľudskú dôstojnosť, uráža národnostné cítěnie alebo náboženské cítěnie, alebo obsahuje akúkoľvek diskrimináciu na základe pohlavia, rasy a sociálneho pôvodu.

V súvislosti s ochranou maloletých a verejnosti pred určitými typmi programov alebo videí a mediálnou komerčnou komunikáciou ustanovuje zákon o mediálnych službách povinnosti aj pre poskytovateľa platformy na zdieľanie videí. Podľa § 48 ods. 1 tohto zákona je poskytovateľ platformy na zdieľanie videí povinný prijať vhodné opatrenia na ochranu

a) maloletých pred programami, videami vytvorenými užívateľmi a mediálnou komerčnou komunikáciou, ktoré môžu narušiť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých,
b) verejnosti pred programami, videami vytvorenými užívateľmi a mediálnou komerčnou komunikáciou, ktoré obsahujú propagáciu násilia alebo otvorenou alebo skrytou formou podnecujú násilie alebo nenávisť, znevažujú alebo hanobia na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, majetku, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, narodenia, národného alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, štátnej príslušnosti, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine,
c) verejnosti pred programami, videami vytvorenými užívateľmi a mediálnou komerčnou komunikáciou, ktoré:

1. obsahujú znaky skutkovej podstaty trestného činu rozširovania detskej pornografie,
2. verejne podnecujú na spáchanie niektorého z trestných činov terorizmu alebo verejne schvaľujú niektorý z trestných činov terorizmu,
3. obsahujú znaky skutkovej podstaty niektorého z trestných činov proti ľudskosti, trestných činov extrémizmu alebo trestných činov vojnových.

Poskytovateľ platformy na zdieľanie videí je tiež povinný prijať vhodné opatrenia primerané obmedzenému dohľadu, ktorý vykonáva nad mediálnou komerčnou komunikáciou s cieľom zabezpečiť, aby mediálna komerčná komunikácia, ktorej poskytovateľ platformy na zdieľanie videí nezabezpečuje marketing, nepredáva ju a ani ju neusporadúva, bola v súlade s ustanoveniami § 74 zákona o mediálnych službách (viď vyššie).

Opatrenia prijaté poskytovateľom platformy na zdieľanie videí môžu v závislosti od konkrétneho prípadu zahŕňať:

- a) zaradenie pravidiel podľa § 48 do podmienok používania platformy na zdieľanie videí a zabezpečenie ich uplatňovania,
- b) zabezpečenie existencie funkcie pre užívateľov, ktorí nahrávajú videá vytvorené užívateľmi, na uvedenie toho, či tieto videá obsahujú mediálnu komerčnú komunikáciu, ak o tom vedia alebo ak je možné odôvodnene očakávať, že o tom vedia,
- c) zriadenie a prevádzkovanie transparentného a užívateľsky ústretového mechanizmu, prostredníctvom ktorého budú môcť užívatelia nahlasovať alebo označovať obsah uvedený v § 48 ods. 1, ktorý je poskytovaný na platforme na zdieľanie videí,
- d) zriadenie a prevádzkovanie systému informujúceho užívateľa, aký účinok malo jeho nahlásenie alebo označenie obsahu podľa písmena c),
- e) zriadenie a prevádzkovanie užívateľsky ústretového systému umožňujúceho užívateľovi hodnotiť obsah uvedený v § 48 ods. 1,
- f) zriadenie a prevádzkovanie transparentného, užívateľsky ústretového a účinného postupu vybavovania a riešenia sťažností užívateľov, pokiaľ ide o vykonávanie opatrení uvedených v písmenách c) až e), h) a i),
- g) zabezpečenie účinných opatrení a nástrojov v oblasti mediálnej gramotnosti a zvyšovanie povedomia užívateľov o uvedených opatreniach a nástrojoch,
- h) zabezpečenie systému rodičovskej kontroly ovládaného užívateľom na kontrolu obsahov, ktoré môžu narušiť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých,
- i) zriadenie a prevádzkovanie systému na overenie veku užívateľov, v súvislosti s obsahmi, ktoré môžu narušiť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých.

Opatrenia má poskytovateľ platformy na zdieľanie videí prijať tak, aby boli vzhľadom na

rozsah a povahu platformy na zdieľanie videí realizovateľné a vhodné z hľadiska:

- a) povahy poskytovaného obsahu,
- b) ujmy, ktorú môže obsah spôsobiť,
- c) skupiny osôb, ktoré majú byť chránené,
- d) práv a oprávnených záujmov vrátane záujmov poskytovateľa platformy na zdieľanie videí a užívateľov, ktorí nahrali alebo vytvorili obsah,
- e) všeobecného verejného záujmu.

Vhodnosť opatrení prijatých poskytovateľom platformy na zdieľanie videí posudzuje regulátor.

Dohľad nad dodržiavaním vyššie uvedených povinností a ďalších povinností podľa zákona o mediálnych službách a podľa osobitných predpisov vykonáva regulátor, ktorý má pri výkone štátnej správy v oblasti vysielania, retransmisie, poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie, poskytovania platformami na zdieľanie obsahu, poskytovania služieb multimodálneho prístupu, vydávania periodických publikácií, prevádzkovania spravodajských webových portálov, poskytovania agentúrneho servisu, poskytovania sprostredkovateľskej služby, poskytovania online sprostredkovateľských služieb a poskytovania internetového vyhľadávača postavenie orgánu štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou v rozsahu vymedzenom týmto zákonom a osobitnými predpismi. Poslaním regulátora je presadzovať verejný záujem v oblasti vysielania, retransmisie, poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie, poskytovania platformami na zdieľanie obsahu, poskytovania sprostredkovateľskej služby, poskytovania online sprostredkovateľských služieb a poskytovania internetového vyhľadávača, chrániť slobodu prejavu, právo na informácie a právo na prístup ku kultúrnym hodnotám a vzdelaniu.

Za porušenie stanovených povinností Regulátor uloží sankciu, ktorou sa rozumie upozornenie na porušenie zákona, uverejnenie oznamu o porušení zákona, pozastavenie vysielania alebo poskytovania programu alebo jeho časti, pokutu, nápravné opatrenie, zrušenie autorizácie za závažné porušenie povinností.

Legislatívne zabezpečenie ochrany ľudskej dôstojnosti, s dôrazom na menšiny, je upravené aj vo verejnoprávnom vysielaní. Poslaním verejnoprávneho vysielateľa, STVR, ktorá bola zriadená zákonom o STVR ako verejnoprávna, národná, nezávislá, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia, ktorá poskytuje službu verejnosti v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania, je poskytovať službu verejnosti v oblasti vysielania a v ďalších oblastiach v súlade s jej hlavnou činnosťou. Programovú službu STVR tvoria spravodajské, publicistické, dokumentárne, dramatické, hudobné, športové, zábavné a vzdelávacie programy, programy pre deti a mládež a iné programy, ktoré:

- a) sú založené na zásadách demokracie a humanizmu a prispievajú k právnemu vedomiu, kultúrnemu vedomiu, etickému vedomiu a k environmentálnej zodpovednosti verejnosti,
- b) poskytujú nestranné, overené, neskreslené, aktuálne, zrozumiteľné a vo svojom celku vyvážené a pluralitné informácie o dianí v SR i v zahraničí na slobodné utváranie názorov,
- c) rozvíjajú národné povedomie a kultúrnu identitu slovenského národa, obyvateľov SR bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vek, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie tak, aby tieto programy odrážali rozmanitosť názorov, politických, náboženských, filozofických a umeleckých smerov a aby podporovali rozvoj národného spoločenstva, občianskej a vedomostnej spoločnosti,
- d) utvárajú podmienky na spoločenskú dohodu vo veciach verejných s cieľom posilniť

vzájomné porozumenie, toleranciu a podporovať súdržnosť spoločnosti.

Jednou z hlavných činností verejnoprávneho vysielateľa v zmysle § 5 ods. 1 písm. h) zákona o STVR je vysielanie obsahovo a regionálne vyvážených programov pre národnostné menšiny a etnické skupiny v jazykoch národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území SR v časovom rozsahu zodpovedajúcom oficiálnemu národnostnému a etnickému zloženiu obyvateľstva SR; na zabezpečenie výroby a vysielania programov pre národnostné menšiny a etnické skupiny zriaďuje STVR samostatné organizačné útvary Slovenskej televízie a Slovenského rozhlasu.

(b) zabezpečila, aby sa všetky prípady nenávistných prejavov vyšetrili a stíhali a aby boli páchatelia potrestaní bez ohľadu na ich oficiálne postavenie, a poskytla údaje o počte nahlásených prípadov nenávistných prejavov, počte trestných stíhaní a odsúdení a počte prípadov, v ktorých boli obeť odškodnené;

Všetky prípady rasovo motivovaných trestných činov sú ako pri iných trestných činoch posudzované individuálne a nestranne. Sú bezodkladne vyšetrované príslušníkmi PZ za účelom náležitého zistenia skutkového stavu veci a následne spravodlivého potrestania páchatel'ov týchto protiprávnych konaní.

(c) uskutočňovala kampane na zvyšovanie povedomia určené širokej verejnosti o rešpektovaní rozmanitosti a odstraňovaní rasovej diskriminácie.

Informačné kancelárie s celoštátnou pôsobnosťou zriadené zákonom č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pri plnení svojich úloh na účel zlepšenia ochrany, podpory a pomoci obetiam kriminality realizujú nasledovné aktivity:

- V rámci osvetovej činnosti na ochranu obetí VPA so zameraním aj na tému „antisemitizmus“ či „nenávistné prejavy“, ktoré sú určené najmä pre ohrozené či rizikové skupiny obyvateľstva z radov detí a mládeže ako aj osoby prvého kontaktu z radov najmä pedagogických a odborných zamestnancov škôl.

(Štatistika: V hodnotenom období bolo uskutočnených 604 VPA so zameraním na tému Nenávistné prejavy pre 15 701 účastníkov a 17 VPA na tému Antisemitizmus pre 630 účastníkov. Súčasťou VPA je okrem informovania o týchto rizikových javov aj informovať o dostupných možnostiach pomoci a podpory pre obeť.)

- Poskytovanie pomoci obetiam, medzi nimi aj obetiam trestných činov z nenávisti a extrémizmu priamo v regiónoch Slovenska.

(Štatistika: v hodnotenom období bola poskytnutá pomoc spolu 12 klientom (z celkového počtu 671 klientov za hodnotené obdobie) v dôsledku trestných činov z nenávisti a extrémizmu.)

- V spolupráci s ODIHR sa uskutočnilo pre pracovníkov informačných kancelárií v roku 2023 online školenie o „trestných činoch z nenávisti so zameraním na citlivý a rešpektujúci prístup k obetiam“.

- V záujme podporiť identifikáciu obetí trestných činov v rámci marginalizovaných komunit bola v roku 2024 uskutočnená vzdelávacia preventívna aktivita pre osoby prvého kontaktu, ktoré sú schopné identifikovať rizikové prejavy a ohrozenie okrem iného aj z hľadiska násillia v prostredí MRK pre 43 koordinátorov asistentov podpory zdravia.

- Za účelom prehĺbenia regionálnej spolupráce sa od roku 2020 dvakrát do roka organizuje stretnutie tzv. „regionálnych platforiem“. Regionálne platformy sú v každom kraji tvorené približne 10 - 15 členmi, zástupcami orgánov činných v trestnom konaní, štátnej

správy, samosprávy, neziskového sektora, súkromného sektora a pod. a ich úlohou je okrem iného zlepšenie dostupnosti pomoci pre obeť a posilnenie prevencie v jednotlivých regiónoch. Zasadnutia regionálnych platforiem boli v hodnotenom období zamerané aj na témy ako „Nenávistné prejavy s ohľadom na antisemitizmus“, „Prevencia voči dezinformáciám“, „Radikalizácia“, „Radikalizácia s ohľadom na cieľovú skupinu mládeže“ a „Oznamovacia povinnosť voči zodpovedným orgánom“.

- MV SR v rámci realizácie osvetovej činnosti zároveň vypracovalo viacero brožúr (dostupných v tlači aj online) v oblasti boja proti extrémizmu. Najvýznamnejšia je „Radikalizácia a násilný extrémizmus – Príručka pre prvolíniových pracovníkov“, napísaná v spolupráci s Centrom komunitného organizovania (CKO), ako aj iné brožúry súvisiace s témou radikalizácie, ako napr.: „Neoznámenie a neprekazenie trestného činu“. Brožúry sú v online podobe dostupné na webovom sídle MV SR, na nasledovnom odkaze: <https://www.minv.sk/?brozury-a-letaky>.

Nadmerné používanie sily a rasové profilovanie

20. Hoci Výbor berie na vedomie opatrenia prijaté zmluvnou stranou na zvýšenie povedomia o rasovej diskriminácii medzi jeho orgánmi činnými v trestnom konaní, je znepokojený správami o rasovom profilovaní a rasovo motivovanom nadmernom používaní sily zo strany polície, najmä voči Rómom. Výbor ďalej vyjadruje poľutovanie nad nedostatkom informácií o opatreniach prijatých na riešenie problému rasového profilovania zo strany predstaviteľov orgánov činných v trestnom konaní. Výbor je znepokojený nedostatočnou nezávislosťou Úradu inšpekčnej služby pri vyšetrovaní sťažností na nadmerné používanie sily a rasovú diskrimináciu zo strany polície (čl. 4).

21. **Výbor odporúča, aby zmluvná strana zriadila primerane zabezpečený a plne nezávislý monitorovací mechanizmus zodpovedný za vyšetrovanie sťažností na nadmerné používanie sily a rasovú diskrimináciu zo strany polície, a aby bol tento mechanizmus organizačne nezávislý od MV SR. Výbor ďalej odporúča, aby zmluvná strana vypracovala a zaviedla komplexné opatrenia na riešenie problému rasového profilovania v súlade so všeobecným odporúčaním č. 36 (2020) o predchádzaní a boji proti rasovému profilovaniu zo strany orgánov činných v trestnom konaní.**

ÚIS je osobitnou súčasťou PZ s pôsobnosťou pre celé územie SR na odhaľovanie, vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov príslušníkov PZ, príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže a od 1. januára 2020 je v jeho pôsobnosti aj vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov príslušníkov finančnej správy. S účinnosťou od 15. marca 2024 je vyšetrovateľ PZ zaradený na vecne príslušný ÚIS na konanie aj vtedy, ak ide o trestné činy príslušníkov PZ, Zboru väzenskej a justičnej stráže a príslušníkov finančnej správy, ako aj ich spolupáchateľov alebo účastníkov takéhoto trestného činu, ostatných členov organizovanej skupiny, extrémistickej skupiny alebo nebezpečného zoskupenia, okrem trestných činov spáchaných v súvislosti s porušením colných predpisov alebo daňových predpisov v oblasti dane z pridanej hodnoty pri dovoze a spotrebných daní, na vyšetrovanie ktorých je príslušný vyšetrovateľ finančnej správy (novelizácia Trestného poriadku zákonom č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony).

ÚIS riadi riaditeľ, ktorý sa za výkon svojej funkcie zodpovedá vláde SR.

Na základe vyššie uvedených ustanovení právnych predpisov bola výrazným spôsobom posilnená nezávislosť ÚIS, ktorý je síce zaradený v štruktúre MV SR, avšak rezort vnútra

zabezpečuje jeho činnosť len po personálnej, finančnej a materiálno-technickej stránke. Opakujúc uvedené, ÚIS, ktorý bol konštituovaný zákonom pôsobí na označenom ministerstve, avšak so statusom osobitnej súčasti PZ, nezávislým od iných štruktúr PZ a od prezidenta PZ, teda ako spoločenský organizmus upravujúci právne pomery svojich príslušníkov relatívne samostatne, so samostatnými rozhodovacími procesmi bez ingerencie iných štruktúr ministerstva, so subsidiárnou podporou v personálnej oblasti, materiálno-technického zabezpečenia a legislatívnej podpory.

V trestnoprávnej rovine ÚIS prostredníctvom útvaru inšpekcie preveruje podnety smerujúce proti príslušníkom PZ, z obsahu ktorých vyplýva podozrenie zo spáchania niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona. Vyšetrovateľ PZ zaradený v pôsobnosti ÚIS je vo veciach, ktoré vyšetruje procesne samostatný, vo svojej činnosti je viazaný ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi, ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je SR viazaná a v rozsahu ustanovenom Trestným poriadkom aj pokynmi a príkazmi prokurátora a súdu. Samotná nezávislosť pri vyšetrovaní trestných vecí patriacich do vecnej príslušnosti ÚIS spočíva v procesnej nezávislosti vyšetrovateľa PZ, pričom celý priebeh predprípravného a prípravného konania je realizovaný pod dozorom prokurátora, ktorý sleduje podmienky zákonnosti. Tejto úlohe dozoru nad dodržiavaním zákonnosti je subsumované aj každé rozhodnutie vydané vyšetrovateľom PZ. Podotýkame, že príslušnými v relácii na trestné konanie vedené v pôsobnosti ÚIS sú krajské prokuratúry.

Z hľadiska inštitucionalizácie je nezávislosť a samobytnosť ÚIS akcentovaná vyňatím tejto ustanovizne z organizačnej štruktúry PZ a reguláciou jeho postavenia zákonom. Skutočnosť, že vyšetrojúcimi orgánmi ÚIS sú príslušníci PZ s dlhoročnými odbornými skúsenosťami získanými aj z predchádzajúceho výkonu služobnej činnosti v rámci diferentných útvarov PZ (napríklad služby kriminálnej polície, poriadkovej polície, hraničnej polície, cudzineckej polície), garantuje iba extenzívnu erudovanosť a následnú kvalifikovanosť v rozhodovacích procesoch.

V neposlednom rade uvádzame, že nezávislosť a nestrannosť vyšetrovania je zabezpečená nielen internou kontrolou činnosti vyšetrovateľa nadriadenými v služobnom pomere vo vzťahu k objektivite a rýchlosti vyšetrovania, ale aj priamou kontrolou procesu vyšetrovania zo strany zákonných dozorových orgánov, ktorými sú nielen súčasti prokuratúry (vo viacstupňovej inštancii), ale v závislosti od trestnoprocesných aspektov, aj sudy.

Vybavovanie sťažností fyzických osôb a právnických osôb je vykonávané v súlade so zákonom o sťažnostiach. Objektívne prešetrenie, postup a zákonné vybavenie sťažností sú upravené interným predpisom ministerstva, a to nariadením MV SR č. 48/2019 o sťažnostiach v znení nariadenia MV SR č. 92/2020, ktorý zakladá v tejto veci pôsobnosť ÚIS.

V prípade nesúhlasu sťažovateľa s vybavovaním jeho sťažnosti ÚIS, sťažovateľ má právo zaslať novú sťažnosť voči jeho postupu, ako sťažnosť proti postupu orgánu verejnej správy pri vybavovaní sťažnosti (§ 22 zákona o sťažnostiach), resp. opakovanú sťažnosť (§ 21 zákona o sťažnostiach) druhému stupňu prešetrenia sťažnosti, a to kancelárii ministra vnútra SR.

V prípade nesúhlasu sťažovateľa s vybavovaním jeho sťažnosti kanceláriou ministra vnútra SR, podľa § 21 alebo § 22 zákona o sťažnostiach, je na vybavenie sťažnosti proti vedúcemu orgánu verejnej správy (ministrovi), príslušný ústredný orgán štátnej správy pre kontrolu vybavovania sťažnosti, ktorým je Úrad vlády SR (tretí stupeň prešetrenia sťažnosti).

Nestrannosť zamestnancov pri prešetrovaní sťažností je definovaná aj v zákone o sťažnostiach, z ktorého vyplýva, že pracovníci prešetrujúci sťažnosti sú povinní pri prešetrovaní sťažnosti vychádzať z jej predmetu, bez ohľadu na sťažovateľa a toho, proti komu sťažnosť smeruje. Zásada nestrannosti plynie aj zo zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov PZ, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže SR a Železničnej polície v znení neskorších predpisov. Úlohy a povinnosti príslušníkov PZ v tejto súvislosti upravuje aj zákon Národnej rady SR č. 171/1993 Z. z. o PZ v znení neskorších predpisov s poukazom na článok 2 Ústavy SR.

Pri preskúmaní podnetov od občanov, ktoré sú subsumované pôsobnosti verejného ochrancu práv, t. j. „ombudsmana“, vrátane podnetov v súvislosti s postupom príslušníkov PZ aj na úseku prešetrovania sťažností, je orgán štátnej správy, ktorý sťažnosť prešetroval, čiže aj ÚIS, povinný ombudsmanovi poskytnúť požadované informácie a vysvetlenia, umožniť mu nahliadnutie do spisu alebo poskytnúť mu spis, predkladať mu na požiadanie stanoviská ku skutkovým a právnym otázkam, rovnako vysporiadať sa s dôkazmi a opatreniami, ktoré ombudsman navrhne. Uvedené oprávnenia ombudsmana, ako aj povinnosti orgánov štátnej správy sú regulované zákonom č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov.

Ombudsman prešetrí postup v súvislosti s tým, či došlo k porušeniu práv a ak áno, aj to, či vykonané opatrenia na nápravu sú dostatočné; pokiaľ by bolo identifikované, že opatrenia neboli dostatočné, ombudsman sa môže obrátiť na nadriadený orgán, resp. na Úrad vlády SR alebo Národnú radu SR.

Politická účasť etnických menšín

22. Výbor berie na vedomie zvýšený počet osôb patriacich k etnickým menšinám zúčastňujúcich sa na politickom živote od predchádzajúcej periodickej správy, je však znepokojený neúmerne nízkou úrovňou politickej účasti etnických menšín, najmä Rómov, na národnej, regionálnej a komunálnej úrovni, ako aj nedostatok informácií o opatreniach prijatých na nápravu (čl. 2 a 5).

23. **Výbor opakuje svoje odporúčanie¹⁰, aby zmluvná strana prijala účinné opatrenia na zabezpečenie plnej účasti osôb patriacich k etnickým menšinám, najmä Rómov, na verejných záležitostiach v rozhodovacích pozíciách aj v zastupiteľských inštitúciách. Vyzýva zmluvnú stranu, aby zintenzívnila svoje úsilie o zabezpečenie rovnakých príležitostí pre účasť etnických menšín na všetkých úrovniach vlády: národnej, regionálnej a miestnej. Výbor požaduje, aby zmluvná strana vo svojej ďalšej periodickej správe poskytla aktualizované štatistiky o zastúpení menšinových skupín v rozhodovacích pozíciách a v zastupiteľských inštitúciách.**

V predchádzajúcom období bola participácia Rómov alebo rómskych mimovládnych organizácií zabezpečená v pracovných skupinách na prípravu Akčných plánov Stratégie 2030 na roky 2025-2027. Okrem toho boli zástupcovia rómskej menšiny zahrnutí do prípravy Akčného plánu Vízie rozvoja rómskej kultúry, jazyka a podpory identity. Reprezentanti rómskej menšiny tiež pracovali v Rade ministra pre národnostné školstvo, Pracovnej skupine v rámci POO SR (Podpora desegregácie škôl), Výbore pre národnostné menšiny a etnické

---

¹⁰ CERD/C/SVK/CO/11-12, ods. 21.

skupiny, v pracovných skupinách Rady Rómov pre podporu a rozvoj rómskych komunít na území Košického samosprávneho kraja a v Platforme terénnej sociálnej práce.

Súčasťou akčného plánu prioritnej oblasti Boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie na roky 2025-2027 je čiastkový cieľ *Posilniť participáciu Rómov a Róмок na všetkých úrovniach*, pokrývajúci viacero opatrení, na ktoré gestor nadviazal aktivity smerujúce k plneniu cieľov Stratégie 2030.

V rámci opatrenia: *„Podporovať programy a aktivity, ktoré budú viesť k zmocneniu postavenia rómskej národnostnej menšiny“* sú schválené aktivity: Medzinárodný deň Rómov (8. apríl) a Romano Kher – Rómsky dom. V rámci opatrenia: *„Vytvorenie a realizácia programov na podporu rómskych platforiem“* sú schválené aktivity: aktivizácia mladých ľudí v MRK s uplatnením inkluzívneho prístupu pre úspešné začlenenie do spoločnosti a boj s protirómskym rasizmom, inštitucionálna podpora a rozvoj rómskych a pro-rómskych mimovládnych organizácií v oblasti participácie a účasti na verejných politikách.

V rámci opatrenia: *„Podpora účasti Rómov a Róмок v poradných a konzultačných orgánoch, ktoré sú zriadené orgánmi štátnej správy“* je schválená aktivita realizácia stážového programu Kariérna cesta mládeže, kde je merateľným ukazovateľom počet prijatých stážistov. V rámci opatrenia: *„Zvýšiť informovanosť o diskriminácii a prenasledovaní Rómov a Róмок v minulosti a posilnenie vzájomnej dôvery a zmierenia“* budú realizované aktivity: podpora realizácie vedecko-výskumných projektov z oblasti kultúry, histórie, spôsobu života, jazyka a identity rómskej národnostnej menšiny, pietne podujatie pri príležitosti pamätného dňa rómskeho holokaustu, vytvorenie a fungovanie Rómskeho mediálneho domu ako prostriedku na zlepšenie mediálneho obrazu Rómov.

V rámci opatrenia: *„Zvýšiť účasť mladých Rómov a Róмок na tvorbe politík na všetkých úrovniach“* sa plánuje realizovať Kongres mladých Róмок a Rómov a taktiež vytvoriť poradný orgán splnomocnenca vlády pre rómske komunity, v ktorom budú zastúpení práve perspektívni mladí Rómovia a Róмки.

V rámci posledného opatrenia: *„Zvýšiť informovanosť o úspešných prípadoch v oblasti boja s protirómskym rasizmom a diskrimináciou“* sa bude realizovať kampaň na podporu zvýšenia informovanosti o úspešných prípadoch v oblasti boja s protirómskym rasizmom a diskrimináciou a pravidelná mesačná rubrika o boji s protirómskym rasizmom.

Zároveň si dovoľujeme uviesť, že ÚSVRK je najmä poradným orgánom a koordinačným orgánom a po odsúhlasení vládou SR realizuje systémové riešenia. Medzi hlavné úlohy splnomocnenca patrí najmä plnenie úlohy ústredného orgánu štátnej správy pre koordináciu uskutočňovania inklúzie MRK, plnenie úlohy sprostredovateľského orgánu v oblasti podpory inklúzie MRK, plnenie úlohy sprostredkovateľa komponentov POO SR: K6 - Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch a K7 - Vzdelávanie pre 21 storočie, pri realizácii reformy K6 R1 a investície K7 I2, zabezpečenie činnosti národného kontaktného bodu uskutočňovania strategického rámca inklúzie Rómov v rámci odporúčaní Európskej únie o rovnosti, začleňovaní a účasti Rómov.

Výkon práva byť volený je legislatívne upravený najmä zákonom 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom podmienky sú stanovené tak, aby sa o verejnú (výkonnú funkciu) mohol uchádzať každý, kto zákonné minimum spĺňa, a zároveň nie je trestne stíhaný, nie je odsúdený za úmyselný trestný

čin alebo nebol pozbavený spôsobilosti na právne úkony. Zákonné podmienky, ktoré sú stanovené poväčšine na trvalý pobyt a vek uchádzača, je preto možné považovať za podmienky otvorené väčšine aktívnych občanov, ktorí majú dobrovoľný záujem sa o verejnú funkciu uchádzať.

Na ÚSVRK účasť príslušníkov rómskej komunity vo výkonných funkciách je plne podporovaná. Zároveň však uvádzame, že štatistické vyhodnotenie účasti príslušníkov etnických skupín na riadení štátu (resp. ich účasť vo výkonných pozíciách orgánov štátnej správy a samosprávy) je problematické, keďže spracúvanie osobitných kategórií osobných údajov (napr. aj zbieranie dát o etnickom pôvode) národná legislatíva vo všeobecnosti zakazuje. V nadväznosti na predmetnú legislatívnu výzvu bola do Akčného plánu 2025 – 2027 zahrnutá aj aktivita 2.4.1 s názvom: „*Vytvorenie prierezovej pracovnej skupiny s cieľom zjednotenia a rozšírenia sledovaných údajov na zabezpečenie sledovania potrieb MRK*“, ktorej gestorom je ÚSVRK. Cieľom pracovnej skupiny je vytvoriť návrh zjednotenia a/alebo rozšírenia sledovaných údajov o rómskej komunite v oblasti zamestnanosti a vzdelávania. Členská základňa pracovnej skupiny bude tvorená prevažne MPSVR SR, MŠVVM SR, Štatistickým úradom, ÚSVRK a výskumníkmi. Zasadnutia pracovnej skupiny budú prebiehať na pravidelnej báze podľa dohody členov, pričom zasadnutia sa budú konať minimálne 3x ročne. Aktivita vedie k naplneniu čiastkového cieľa 2: *Zvýšiť účinnosť, kvalitu poskytovania a rozšíriť dostupnosť verejných a neverejných služieb zamestnanosti a aktívnych opatrení trhu práce (AOTP) pre MRK*.

Participáciu Rómov na úrovni iných rozhodovacích procesov je možné sledovať len prostredníctvom zastúpenia rómskych a pro-rómskych organizácií v rôznych poradných a rozhodovacích orgánoch, ako je napríklad Monitorovací výbor Programu Slovensko, Komisie pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 - 2027 pre Cieľ 4 politiky súdržnosti EÚ alebo Komisie pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 pre MRK, kde majú tieto organizácie zastúpenie.

V roku 2024 bola vládou SR schválená novela kompetenčného zákona, ktorá umožnila vznik samostatnej Rady vlády SR pre národnostné menšiny. V októbri 2024 vláda SR schválila štatút Rady vlády SR pre národnostné menšiny, čím boli stanovené jej kompetencie. Predmetný orgán vznikol transformáciou Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny, ktorý bol stálym poradným orgánom Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Rada vlády SR pre národnostné menšiny týmto krokom získala samostatné postavenie a stala sa priamym poradným orgánom vlády SR, čo prinieslo posilnenie hlasu národnostných menšín v oblasti zastúpenia pri participácii a tvorby verejnej politiky a zároveň splnilo dlhodobú požiadavku zo strany národnostných menšín. Predsedom Rady vlády SR pre národnostné menšiny je predseda vlády SR, jej podpredsedom je splnomocnenec vlády pre národnostné menšiny. Rada vlády SR pre národnostné menšiny plní úlohu konzultatívneho orgánu vo veciach týkajúcich sa príslušníkov národnostných menšín, poskytuje odporúčania na zvýšenie úrovne podpory, ochrany a dodržiavania práv národnostných menšín v súlade s Ústavou SR, medzinárodnými záväzkami SR a zákonmi a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, podieľa sa na vypracovaní správ pre kontrolné mechanizmy medzinárodných zmlúv o ľudských právach a právach národnostných menšín, najmä Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov a Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín.

Rada vlády SR pre národnostné menšiny má zastúpenie štrnástich národnostných menšín. V roku 2023 bola na základe sčítania obyvateľov domov a bytov v roku 2021 a iniciatívy zo

strany vietnamskej komunity, uznaná vietnamská národnostná menšina za štrnástu oficiálnu národnostnú menšinu na území SR. V súlade so štatútom Rady vlády SR pre národnostné menšiny, má hlasovacie právo komora národnostných menšín, ktorá pozostáva z dvadsiatich siedmych zástupcov jednotlivých menšín a šestnástich zástupcov rady za ústredné orgány štátnej správy. Komoru tvoria siedmi zástupcovia za maďarskú menšinu, štyria zástupcovia za rómsku menšinu, traja zástupcovia za rusínsku menšinu, dvaja zástupcovia za českú menšinu, dvaja zástupcovia za ukrajinskú menšinu a po jednom zástupcovi za nemeckú, poľskú, moravskú, ruskú, bulharskú, chorvátsku, židovskú, srbskú a vietnamskú menšinu. Mandáty zástupcov národnostných menšín odzrkadľuje početnosť jednotlivých národnostných menšín na základe súčtu príslušnosti na úrovni prvej a druhej národnosti pri Sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021. Medzi dvanástimi stále prizývanými členmi rady bez hlasovacieho práva sú verejný ochranca práv, komisár pre deti, tajomník Rady vlády SR pre ľudské práva a rodovú rovnosť, zástupca Výboru Národnej rady SR pre ľudské práva a národnostné menšiny, riaditeľ Fondu na podporu kultúry národnostných menšín, výkonný riaditeľ SNSLP, zástupca STVR, najmenej dvaja odborníci preukázateľne pôsobiaci v oblasti postavenia a práv príslušníkov národnostných menšín, zástupca Združenia miest a obcí Slovenska, zástupca Únie miest Slovenska a zástupca Združenia samosprávnych krajov SK 8.

Zároveň, v januári 2025 vláda SR uznesením uznala goralskú komunitu žijúcu na území SR za 15. národnostnú menšinu a uložila splnomocnencovi vlády SR pre národnostné menšiny vykonať potrebné kroky pre začlenenie zastúpenia goralskej národnostnej menšiny do Rady vlády SR pre národnostné menšiny do 30. septembra 2025.

V roku 2023 bolo vládou prijaté nové nariadenie vlády č. 35/2023 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania SR patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 15 % obyvateľstva. Prijatím nariadenia sa rozšírili jazykové práva národnostných menšín a pribudlo 156 obcí, z toho prevažnú väčšinu tvoria rusínske (87) a rómske (64) obce. Týmto krokom došlo k nepriamemu posilneniu práv príslušníkov národnostných menšín, kedy príslušníci národnostnej menšiny v predmetných obciach môžu využívať jazyk danej národnostnej menšiny v úradnom styku.

Politická participácia na celoštátnej, ako aj regionálnej a miestnej úrovni, je pre národnostné menšiny dostupná výlučne prostredníctvom volebného systému, a teda prostredníctvom politických strán a politických hnutí. Maďarská národnostná menšina ako najväčšia menšina od roku 2020 nie je zastúpená v parlamente prostredníctvom politickej strany. Práva príslušníkov národnostných menšín v oblasti participácie na riešení vecí, ktoré sa ich týkajú mapuje Správa o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín za obdobie rokov 2021 – 2022. Správa obsahuje informácie o výsledkoch volieb do orgánov samosprávnych krajov a komunálnych volieb na úrovni strán, ktoré preukázateľne zastupujú národnostné menšiny. Príslušníci národnostných menšín sa dostávajú do parlamentu v závislosti od organizovanosti verejno-politického života danej menšiny. 5%-tná volebná hranica je z demografického hľadiska nedosiahnuteľná pre všetky národnostné menšiny okrem maďarskej a rómskej. Zároveň však väčšina politických strán reflektuje potrebu zastúpenia národnostných menšín prostredníctvom zaradovania príslušníkov národnostných menšín, predovšetkým rómskej a maďarskej, na svojich kandidátnych listinách.

Správa je dostupná na webstránke splnomocnenca na príslušnom linku: https://www.narodnostnemensiny.vlada.gov.sk/site/assets/files/3561/vlastny_material.pdf.

NIVaM dlhodobo spolupracuje s Rómami a Rómkami, najmä pri príprave vzdelávacích

programov, učebníc a zabezpečení organizácie národných a medzinárodných projektov. NIVaM realizoval v období od mája 2020 do apríla 2024 preddefinovaný projekt „Inovatívne vzdelávanie učiteľov s cieľom zvýšiť ich interkultúrne kompetencie vo vzdelávacom procese rómskych žiakov“ pod sloganom „Spolu s Rómami dosiahneme viac“. Projektovým partnerom mu bolo Európske Wergeland Centrum so sídlom v nórskom Oslo.

- Vznikla vzdelávacia sieť a pedagógovia absolvovali inovatívne vzdelávanie. V rámci projektu bola vytvorená sieť 72 vzdelávacích inštitúcií naprieč celým Slovenskom. Vo svojej výchovno-vzdelávacej činnosti aktívne využívajú poznatky a učebné zdroje z rómskeho jazyka, rómskej kultúry a rómskej histórie. Pre 260 pedagógov z materských, základných i stredných škôl boli zrealizované rôzne inovatívne vzdelávacie aktivity a vzdelávacie tréningy. Dozvedeli sa tak viac o rómskej kultúre a rómskej histórii. Mali možnosť naučiť sa rómsky jazyk na základnej komunikačnej úrovni a zdokonaľiť sa v prípravách na vyučovacie hodiny s využitím poznatkov z týchto vzdelávaní.

- S príkladmi dobrej praxe z realizácie kurikul rómskeho jazyka, rómskej kultúry a rómskej histórie v rámci školského vzdelávacieho programu sa oboznámilo 80 riadiacich pracovníkov. Zistili, aké konkrétne možnosti poskytujú jednotlivé štátne vzdelávacie programy. V 9 vzdelávacích organizáciách sa podarilo zabezpečiť výučbu rómskeho jazyka. Žiaci spoznali históriu rómskeho jazyka a jeho štandardizovanú podobu, ale aj jeho dialekty. Rómsky jazyk učili pedagógovia, ktorí v rámci projektu absolvovali prípravu na štátnu jazykovú skúšku z rómskeho jazyka. Úspešne ju absolvovali na jazykovej úrovni C1 v Štátnej jazykovej škole v Prahe. Súčasťou aktivít projektu bolo aj inovatívne vzdelávanie s názvom Interkultúrne vzdelávať v školách so žiakmi z rómskych komunít. Absolvovalo ho 80 pedagogických zamestnancov vrátane učiteľov, asistentov učiteľov a vychovávateľov.

- Študijná návšteva v Európskom Wergeland Centre v nórskom Oslo. Zúčastnilo sa jej 60 pedagogických, odborných a výskumných pracovníkov. Rozšírili si interkultúrne kompetencie, čím sa pripravili na realizáciu vlastných akčných plánov so zameraním na budovanie demokratického a inkluzívneho školského prostredia pre všetkých.

- Vznikli nové učebné materiály. Projekt zapojil do školských a vzdelávacích aktivít s rôznym zameraním až 2 000 žiakov. Zamerali sa na rómsky jazyk, rómsku kultúru, rómsku históriu, ľudské práva a demokratické občianstvo. Učitelia a žiaci majú vďaka projektu k dispozícii 15 publikácií s rovnakou tematikou. Dostupné sú v elektronickej podobe. Bezplatne si ich môžu záujemcovia stiahnuť na vzdelávacom a metodologickom portáli www.spolu-together-jekhetane.sk. Bolo vydaných 16 000 kusov.

- Výsledky projektu zazneli aj na odbornom podujatí. Závery z projektu sa prezentovali na medzinárodnej vedeckej konferencii v apríli 2024 pri príležitosti Medzinárodného dňa Rómov. Zúčastnilo sa jej viac ako 100 pedagogických a odborných zamestnancov z rôznych škôl a kútov Slovenska.

- NIVaM má ambície pokračovať v týchto aktivitách aj naďalej. Chce pripravovať kvalitné podmienky na vzdelávanie žiakov z rómskych komunít a umožniť im vzdelávať sa vo svojom materinskom jazyku. Je to cesta ako odstraňovať predsudky a stereotypy voči Rómom a tvoriť bezpečné a inkluzívne školské prostredie pre všetkých v intenciách Stratégie 2030.

Pokračovanie týchto aktivít v rámci projektu InkluRoma.

Projekt s názvom „Inovácie v odbornej príprave pedagogických a odborných zamestnancov v kontexte inkluzívneho vzdelávania v školách so žiakmi z rómskych komunít“ so sloganom InkluRoma je zameraný na tvorbu publikácií so zameraním na rómsky jazyk a na budovanie inkluzívneho vzdelávacieho prostredia. Prostredníctvom školenia pedagogických a odborných zamestnancov prispieva k uplatňovaniu práva Rómov vzdelávať sa vo svojom materinskom jazyku, zabezpečeniu efektívnejšieho vzdelávania v školách s rómskymi žiakmi

z MRK a k väčšej podpore rozmanitosti v školách. Projekt tiež prispieva k budovaniu inkluzívnych škôl rešpektujúcich vzdelávacie potreby žiakov z rómskych komunít a žiakov z rôznych kultúrnych prostredí. Projekt sa realizuje od 1. septembra 2024. Termín pre ukončenie projektu je 31. augusta 2026. Medzinárodnými projektovými partnermi sú Univerzita Karlova v Prahe a Európske Wergeland Centrum v Oslo.

Utečenci a žiadatelia o azyl

24. Výbor je znepokojený správami o dezinformačných kampaniach zameraných na podnecovanie verejnej nevôle voči utečencom, čo môže viesť k rasovej diskriminácii voči nim vrátane rasovo motivovaného násillia (čl. 5).

25. Výbor odporúča, aby zmluvná strana prijala naliehavé opatrenia na ochranu utečencov pred akoukoľvek formou stigmatizácie a pred činmi rasovej diskriminácie, vrátane rasovo motivovaného násillia, pri plnej konzultácii s organizáciami zastupujúcimi utečencov, mimovládnyimi organizáciami, príslušnými medzinárodnými agentúrami a inými zainteresovanými stranami.

Migračný úrad dôsledne uplatňuje princíp nediskriminácie a rovnakého zaobchádzania so žiadateľmi o udelenie azylu a zabezpečuje príslušné opatrenia na ochranu pred akoukoľvek formou stigmatizácie a pred činmi rasovej diskriminácie, vrátane rasovo motivovaného násillia, v plnej konzultácii s organizáciami zastupujúcimi žiadateľov o udelenie azylu, mimovládnyimi organizáciami, príslušnými medzinárodnými agentúrami a ďalšími relevantnými orgánmi.

V súvislosti s azylovým konaním Migračný úrad posudzuje každú žiadosť o udelenie azylu individuálne, rešpektujúc všetky procesné a hmotné práva a záruky žiadateľov o udelenie azylu v zmysle §19 zákona o azyle, vychádzajúc z informácií o krajine pôvodu žiadateľov o udelenie azylu spracovaných pri dodržaní kvalitatívnych princípov relevantnosti, dôveryhodnosti, objektívnosti, presnosti a výstižnosti, aktuálnosti, dohľadateľnosti a transparentnosti. Dôsledné uplatňovanie princípu rovnakého zaobchádzania so všetkými žiadateľmi o udelenie azylu, ako aj preventívne opatrenia a vhodné podmienky na ubytovanie cudzincov a starostlivosť o nich počas prijímania v azylových zariadeniach, sú rovnako účinným prostriedkom na predchádzanie akejkoľvek formy stigmatizácie a predchádzanie činom rasovej diskriminácie vrátane rasovo motivovaného násillia. Pri umiestňovaní cudzinca v azylovom zariadení sa prihliada na jeho vek, zdravotný stav, príbuzenské vzťahy a náboženské, etnické a národnostné osobitosti, pričom sa zohľadňujú osobitné potreby zraniteľných osôb zistené na základe individuálneho posúdenia ich stavu. Osobitne sa umiestňujú muži a ženy, pritom sa prihliada na rodinné vzťahy. Vhodnými podmienkami sa pritom rozumie aj prijímanie primeraných opatrení na zabránenie útokom a násilliu, ako aj poskytnutie ochrany obetiam obchodovania s ľuďmi.

V súvislosti s ochranou žiadateľov o udelenie azylu pred akoukoľvek formou stigmatizácie a pred činmi rasovej diskriminácie, vrátane rasovo motivovaného násillia Migračný úrad, okrem spomenutého dôsledného uplatňovania princípu rovnakého zaobchádzania so všetkými žiadateľmi o udelenie azylu dlhoročne realizuje aktivity, ktoré majú za cieľ predchádzať takýmto javom. V rokoch 2022-2023 sa uskutočnili prednášky o problematike migrácie, ktoré boli realizované v rámci spolupráce s Úradom vysokého komisára pre utečencov. Súčasne prebiehajú pravidelné osvetové aktivity, akými sú prednášky o migrácii pre študentov základných, stredných a vysokých škôl, študentov policajnej akadémie v Pezinku a pre širokú

verejnosť. Ročne je takto realizovaných v priemere 20 - 30 obdobných prednášok. V úsilí predchádzať dezinformáciám spojeným s migráciou, Migračný úrad realizuje osvetové prednášky pre širokú verejnosť v rámci festivalov (napríklad ide o festivaly v SR ako Uprising, Lumen, Dobrý festival a pod.). Taktiež bola nadviazaná spolupráca s divadlom Nová Scéna v súvislosti s realizáciou inscenácie „Domov...kde je ten Tvoj?“, kedy zamestnanci Migračného úradu po predstavení tejto inscenácie vedú so študentmi stredných a základných škôl, pre ktorých je toto predstavenie primárne určené, diskusiu na tému migrácie.

Ďalším opatrením na ochranu osôb pred akoukoľvek formou stigmatizácie a pred činmi rasovej diskriminácie, vrátane rasovo motivovaného násillia je pravidelné vzdelávanie zamestnancov Migračného úradu v problematike ochrany ľudských práv a základných slobôd žiadateľov o udelenie azylu, vrátane vzdelávania zameraného na tému zraniteľnosti. Tu je potrebné zdôrazniť, že zamestnanci majú prístup k celému radu relevantných vzdelávacích aktivít, ktoré poskytuje EUAA, ako aj k aktivitám spojenými s prevenciou rasovej diskriminácie a inými súvisiacimi témami zabezpečenými partnerskými vzdelávacími inštitúciami. Tieto aktivity majú význam najmä pre zamestnancov rozhodujúcich o medzinárodnej ochrane žiadateľov o udelenie azylu, ako aj pre zamestnancov azylových zariadení, ako sú napríklad sociálni pracovníci a integrační manažéri, ktorí sú v bezprostrednom kontakte so žiadateľmi o udelenie azylu. Integrační manažéri zároveň monitorujú situáciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a v prípade problémov, medzi ktoré patrí aj rasovo motivované násillie, sa tieto osoby môžu na nich bezodkladne obrátiť. V procese integrácie Migračný úrad spolupracuje s mimovládnu organizáciou SHR, ktorá realizuje projekt „Refugio“ zameraný práve na osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Mimovládna organizácia SHR je prítomná aj v azylových zariadeniach Migračného úradu, ktorej zamestnanci (v zložení dvaja kultúrni mediátori a jeden psychológ) zabezpečujú projekt „Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR III“.

Záverom je potrebné uviesť, že Migračný úrad zriadil pre žiadateľov o azyl špeciálnu emailovú adresu „reception@minv.sk“, kde sa môžu žiadatelia o azyl obrátiť so svojimi podnetmi, potrebami a problémami, vrátane otázok súvisiacich s rasovou diskrimináciou, či rasovo motivovaným násillím. Takto zaslaným otázkam sa následne venujú vyhradení zamestnanci Migračného úradu.

Právo na bývanie

26. Výbor poznamenáva, že zmluvná strana prijala opatrenia na zlepšenie bývania pre rómske komunity vrátane akčného plánu pre prioritnú oblasť bývania v Stratégii 2030. Naďalej však zostáva znepokojený najmä tým, že:

- (a) Rómovia naďalej žijú v osadách, kde chýbajú základné zariadenia ako kanalizácia, pitná voda, elektrina, kanalizácia a likvidácia odpadu;
- (b) pretrvávajú rezidenčná segregácia rómskych komunít;
- (c) Rómovia sú vystavení diskriminácii pri hľadaní bývania na súkromnom trhu s prenájomom;
- (d) v mnohých prípadoch sú Rómovia naďalej ohrození núteným vyst'ahovaním, čiastočne z dôvodu nedostatočnej istoty bývania (čl. 5);
- (e) neúmerne vysoký počet rómskych komunít sa nachádza v znečistených oblastiach;
- (f) neúmerne vysoký počet rómskych domácností je preľudnených (čl. 5).

27. Výbor v súlade so svojim predchádzajúcim odporúčaním¹¹ vyzýva zmluvnú stranu, aby:

(a) **prijala vhodné a účinné opatrenia na zabezpečenie prístupu k primeranému bývaniu a na zlepšenie životných podmienok Rómov, a to po skutočných konzultáciách s dotknutými komunitami a jednotlivcami;**

V rámci Akčného plánu prioritnej oblasti Bývanie (ako súčasť Stratégie 2030) boli v období rokov 2021 až 2024 realizované viaceré opatrenia týkajúce sa podpory bývania. V úvode treba spomenúť, že problematika bývania je dlhodobý problém, realizácia opatrení je časovo náročná, a na Slovensku absentuje dostatok nájomných bytov vo všeobecnosti. Ide teda o problém všeobecného nedostatku a nedostupnosti bývania ako takého. Vyhodnotenie aktivít je predbežné (ide o priebežné monitorovanie za jednotlivé roky), časť aktivít je dlhodobá.

- Realizovali sa pilotné projekty dostupného nájomného bývania vychádzajúce z princípov *Housing first* a/alebo *Rapid rehousing* (koncept, ktorý zdôrazňuje dostupné bývanie ako základnú podmienku pre zlepšenie ostatných faktorov sociálno-ekonomickej integrácie) zamerané na riešenie bezdomovectva rodín s maloletými deťmi, najmä v mestských MRK. Tieto boli cieľené priamo na získanie prvého stabilného bývania, súčasťou je priama práca s klientom.

- V roku 2022 sa realizovali projekty zamerané na zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou MRK s prvkami prestupného bývania do roku 2023. Išlo o 15 projektov. V roku 2023 išlo o 7 projektov.

- V rokoch 2022 a 2023 boli poskytnuté dotácie na obstaranie nájomného bytu na účel sociálneho bývania a na obstaranie technickej vybavenosti v zmysle zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní. V roku 2022 MD SR (ako gestor aktivít v AP Bývanie) poskytlo dotácie na obstaranie nájomných bytov určených na sociálne bývanie v 37 obciach, v celkovej výške 15 365 720,00 €, čím bolo podporené obstaranie 673 bytov. V roku 2023 MD SR poskytlo dotácie na obstaranie nájomných bytov určených na sociálne bývanie v 25 obciach, v celkovej výške 10 860 730,00 €, čím bolo podporené obstaranie 382 bytov. Zároveň MD SR v roku 2022 poskytlo dotácie na obstaranie technickej vybavenosti v 35 obciach v celkovej výške 1 309 540,00 € k 649 bytom a v roku 2023 poskytlo dotácie na obstaranie technickej vybavenosti v 23 obciach v celkovej výške 761 570,00 € k 349 bytom. V rokoch 2022 a 2023 nebola predložená žiadosť obce na poskytnutie dotácie na obstaranie nájomného bytu, ako aj technickej vybavenosti s prítomnosťou MRK. MD SR priebehu rokov 2022 a 2023 poskytovalo informácie samosprávam s cieľom objasňovania podmienok poskytovania dotácií.

- V roku 2024 MD SR poskytlo dotácie na obstaranie nájomných bytov určených na sociálne bývanie v 37 obciach, v celkovej výške 21 901 940,00 €, čím bolo podporené obstaranie 753 bytov. V roku 2024 nebola predložená žiadosť obce na poskytnutie dotácie na obstaranie nájomného bytu s prítomnosťou MRK. MD SR v priebehu roka 2024 poskytovalo informácie samosprávam s cieľom objasňovania podmienok poskytovania dotácií. V roku 2024 MD SR poskytlo dotácie na obstaranie technickej vybavenosti v 32 obciach v celkovej výške 1 235 790,00 € k 665 bytom. V roku 2024 nebola predložená žiadosť obce na poskytnutie dotácie na obstaranie technickej vybavenosti k bytom s prítomnosťou MRK.

---

¹¹ CERD/C/SVK/CO/11-12, ods. 22.

- V roku 2023 boli realizované pilotné projekty (svojpomocnej) rekonštrukcie vhodných obydľí pod odborným dohľadom a s odbornou podporou a s využitím mikropôžičiek. Svojpomocná výstavba rodinných domov financovaná prostredníctvom úverového nástroja na podporu aktivít sociálnej ekonomiky je realizovaná v úzkej spolupráci s neziskovou organizáciou Projekt DOM.ov. Aj v tomto prípade je potrebné pripomenúť, že ide o aktivity s dlhým časom realizácie. Očakáva sa však pozitívny dopad na rodiny žijúce v lokalitách MRK. Ide o aktivity zamerané na priamy, osobný a dlhodobý kontakt a prácu s Rómami, zapojenie nielen jednotlivca, ale celej rodiny do budovania si vlastného obydľia. Pri tejto aktivite je obtiažne určovať merateľné ukazovatele, počty osôb sa budú reportovať priebežne. V tomto kontexte je potrebné pripomenúť, že realizácia aktivít je závislá na množstve externých faktorov (napr. zabezpečenia financovania zvýšených výdavkov na mäkké aktivity počas rokov 2025 – 2029). S uvedeným ukazovateľom je logicky previazaný aj ukazovateľ týkajúci sa celkového predpokladaného počtu bytových jednotiek (obstaraných alebo postavených), ktoré by mali využívať príslušníci MRK. Celkovo sa predpokladá, že do konca roka 2028 by na kumulatívnej úrovni mohli služby tejto formy nájomného bývania využívať aspoň 500 príslušníkov MRK (k 31.12.2023 za spoločnosť Dostupný Domov j.s.a. to bolo 54 príslušníkov MRK) a na tento účel by slúžilo cca. 170 bytových jednotiek.
  - V rámci NP Rozvojové tímy, sa realizujú viaceré osvetové, no aj praktické aktivity vedúce k zvýšeniu povedomia obyvateľov vylúčených komunít v oblasti ochrany životného prostredia, separovania odpadu, ochrany pitnej vody a pod. Aktivity sú venované tak deťom, ako aj dospelým osobám. Taktiež ide o dlhodobé pôsobenia pracovníkov rozvojových tímov priamo v lokalitách MRK.
  - Vydaná bola aj Národná analytická správa *Demografia a sociálne štatistiky*, v júni 2023 zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021. Venuje sa aj otázkam nelegálnych a nekonvenčných obydľí (akými sú chatrče a neskolaudované domy). Dostupná na https://www.scitanie.sk/storage/app/media/dokumenty/SODB_Narodna_analyticka_sprava.pdf.
  - Oblasti životných podmienok sa nepriamo dotýkajú aj výzvy týkajúcej sa výstavby a dobudovania vodovodov, stokových kanalizácií, ale aj ciest, chodníkov a občianskej vybavenosti.
- (b) **prijala ciele opatrenia s cieľom ukončiť rezidenčnú segregáciu, ktorá postihuje Rómov, vrátane vyvodenia zodpovednosti voči miestnym orgánom, ktoré podporujú alebo prijímajú segregačné politiky, a posilnenia opatrení na zabránenie diskriminačnému zaobchádzaniu s Rómami na trhu s bývaním;**

V legislatíve SR nie je upravený pojem rezidenčnej segregácie. Toto do značnej miery sťažuje jednak jej meranie v reálnom časopriestore, porovnávanie, prijímanie adekvátnych opatrení ale aj následné vyvodenie zodpovednosti dotknutých subjektov. ÚSVRK uskutočnil monitorovanie nezáujmu obcí o budovanie nájomného bývania. Dôvodom je klesajúci záujem obcí o výstavbu nájomných bytov. Cieľom je nastaviť do budúcnosti výzvy tak, aby reflektovali skutočné potreby, ale aj problémy obcí v oblasti bývania, určeného aj pre obyvateľov vylúčených komunít. V Akčnom pláne prioritnej oblasti Bývanie sa nachádzajú aktivity, ktoré monitorujú oblasť bývania, najmä jeho dostupnosť a udržanie, ale aj aktivity, ktoré mali napomôcť samosprávam riešiť otázku napr. prideľovania nájomných bytov.

- Pripravené bolo Odporúčanie pre samosprávu pri výbere nájomcov a pridelovaní nájomných bytov určených na sociálne bývanie. Úloha bola definovaná v Bytovej politike SR do roku 2030 s termínom do 31. decembra 2022. Návrh materiálu bol v danom termíne vypracovaný a následne začiatkom roka 2023 zverejnený na webe MD SR. (Viac na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/vystavba-5/bytova-politika/aktuality>)

- V októbri 2023 bolo ukončené Tematické zisťovanie - Komplexná evaluácia programov podpory bývania v prostredí MRK (viac na: <https://www.romovia.vlada.gov.sk/narodne-projekty/narodny-projekt-monitorovanie-a-hodnotenie-inkluzivnych-politik-a-ich-dopad-na-marginalizovane-romske-komunity-2016-2022/zber-a-analyza-dat>)

- Spracovaný bol Metodický dokument Riadiaceho orgánu pre Program Slovensko 2021 – 2027 - Princípy desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie, v ktorom sa ukladá poskytovateľom výziev spolupracovať s ÚSVRK pri vypracovaní výzvy, a to na zabezpečení jej súladu s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie, ak je to vzhľadom na charakter výzvy relevantné. Podrobnosti uplatnenia 3D princípu sú zverejnené v Metodickom výklade pre efektívne uplatňovanie princípov desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie vo výzvach Programu Slovensko 2021 - 2027 (ku dňu 17. júla 2024) (viac na: https://romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1757/metodicky_vyklad_pre_efektivne_uplatnovanie_principov_desegregacie_destigmatizacie_degetoizacie_principov_3d_v2_0.pdf)

- SNSLP v roku 2023 realizovalo Monitoring diskriminácie v prístupe k nájomnému bývaniu a reťazenia nájomných zmlúv na krátke obdobie, vydalo materiál - Sprievodca pre samosprávy ako postupovať nediskriminačne a participatívne (viac na: <https://www.snslp.sk/wp-content/uploads/dostupnost-najomneho-byvania-sprievodca.pdf>), ako aj materiál Dostupnosť obecného nájomného bývania (viac na: <https://www.snslp.sk/wp-content/uploads/Dostupnost-obecneho-najomneho-byvania.pdf>).

- Pre roky 2025 až 2027 sú v AP Bývanie prijaté opatrenia, resp. aktivity smerujúce k prijímaniu efektívnych opatrení do budúcnosti v oblasti rezidenčnej segregácie. Jedno z nich je aj aktivita SNSLP - Monitoring diskriminačnej praxe pri poskytovaní služieb v oblasti bývania a ubytovania, ale aj aktivita Univerzity Cyrila a Metoda v Trnave týkajúca sa zadefinovania pojmu „rezidenčná segregácia“, ku ktorému bude realizovaný výskum, verejná diskusia a návrhy riešenia na zadefinovanie pojmu.

(c) **zintenzívnila svoje úsilie v oblasti zabezpečenia istoty bývania pre rómske komunity, a to aj prostredníctvom legalizácie neformálnych osád, aby sa predišlo núteným vyst'ahovaniam, a ak sa im nedá vyhnúť, zabezpečila, aby sa rodinám a dotknutým jednotlivcom poskytlo náhradné primerané bývanie a kompenzácia.**

- Od roku 2022 sa realizoval NP Podpora vysporiadania právnych vzťahov k pozemkov v obciach s prítomnosťou MRK, projekt začal informačnými seminármi a následne sa realizovali dopytovo-orientované projekty na vysporiadanie pozemkov pod osídleniami MRK, tieto aktivity prebiehali do roku 2023 (v roku 2022 bolo zapojených 22 obcí). Bola vypracovaná databáza obcí s osídleniami MRK vhodnými na ďalšiu realizáciu jednoduchých pozemkových úprav za účelom pokračovania projektu podpory vysporiadania pozemkov pod osídleniami MRK, v nej sa v roku 2022 nachádzalo 147 obcí. Projekt sa realizuje aj v rokoch 2024 a 2025, jeho ukončenie je ohraničené rokom 2026.

- V rokoch 2024 až 2026 sa bude realizovať projekt Poskytovanie asistencie obciam a mestám v rámci Národného projektu Asistencia obciam s prítomnosťou MRK pri usporiadaní právnych vzťahov k pozemkom pod osídleniami. Odhaduje sa, že v roku 2025 bude zapojených 450 a v roku 2026 až 500 obcí. Týmto obciam bude poskytnuté stanovisko, usmernenie alebo odporúčanie alebo bude poskytnutý mapovaný portál pozemkov pod osídleniami k žiadosti o jednoduché pozemkové úpravy.
- Bol pripravený pilotný program asistencie pri legalizácii technicky vyhovujúcich obydľí v osídleniach MRK, jeho súčasťou je realizovanie technickej pasportizácie existujúcich obydľí, ktoré by po stavebných úpravách mohli byť dodatočne legalizované. Tu je potrebné spomenúť, že tieto aktivity sa dejú za priamej účasti dotknutých občanov, často celých rodín.
- Dôjde k preškoleniu zamestnancov obecných úradov v súvislosti s novou legislatívou v oblasti územného plánovania a výstavby. Gestorom tejto aktivity je Úrad pre územné plánovanie a výstavbu SR, ktorý vznikol v roku 2023.

MD SR sa v spolupráci s inými rezortmi a v koordinácii s ÚSVRK podieľa na napĺňaní cieľov Stratégie 2030, ktorej jednou z hlavných priorít je aj zlepšenie celkového prístupu k bývaniu MRK. V oblasti zlepšovania prístupu k bývaniu sú jednotlivé opatrenia naďalej realizované prostredníctvom implementácie existujúcich programov v oblasti rozvoja bývania, najmä systémom podpory obstarávania nájomných bytov určených na sociálne bývanie prostredníctvom kombinácie dotácií podľa zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení neskorších predpisov a zvýhodneného úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania. Nástroje v oblasti bytovej politiky sú budované na princípe nediskriminácie a rovnocenného prístupu k bývaniu. Taktiež je dôležité zdôrazniť, že oblasť bývania patrí k originálnej kompetencii samosprávy v SR a teda využívanie nástrojov v oblasti rozvoja bývania je dobrovoľné a závisí na samotnom rozhodnutí konkrétnej obce, či sa ich rozhodne využiť a rozšíriť svoj bytový fond aj takýmto spôsobom.

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa jeho zásady a regulatívy. Pre povoľovanie stavieb sú významným podkladom územné plány obcí, ktorých obstarávanie a schvaľovanie je v kompetencii obcí. Stavebné predpisy riešia stavebnotechnický stav stavieb v súvislosti so zabezpečením základných požiadaviek na stavby, najmä aby bola zabezpečená bezpečnosť ich užívateľov z hľadiska požiarnej bezpečnosti, mechanickej odolnosti a pod., bez ohľadu na rasovú alebo inú príslušnosť ich užívateľov. Za stav stavieb zodpovedajú ich vlastníci. Ak správne orgány pristúpia k vystaňovaniu stavby, je to vždy iba ako nutná ochrana užívateľov stavby pred ich bezprostredným ohrozením zo závadného stavu stavby. Ak užívatelia stavby, v ktorej sú byty nie sú vlastníkmi stavby, má vlastník stavby v prípade vystaňovania povinnosť poskytnúť užívateľom náhradné ubytovanie.

Právo na zdravie

28. Výbor je znepokojený tým, že proti koronavírusu (COVID-19) bolo zaočkovaných neúmerne málo Rómov. Výbor je tiež znepokojený správami, že prípady nákazy ochorením COVID-19 v rómskych osadách viedli k celoplošnej karanténe, na rozdiel od všeobecného prístupu izolovať pozitívne prípady, a že tieto karantény boli nariadené bez zabezpečenia dostatočného prísunu potravín a liekov. Okrem toho sa Výbor obáva, že rómske ženy sú naďalej diskriminované, vrátane segregácie, v systéme zdravotnej starostlivosti, najmä v pôrodniciach (čl. 5).

29. Výbor opakuje svoje odporúčanie¹², aby zmluvná strana prijala všetky potrebné opatrenia na predchádzanie a boj proti všetkým formám diskriminácie a segregácie Rómov v systéme zdravotnej starostlivosti, vrátane účinného vyšetrovania všetkých činov diskriminačného zaobchádzania s Rómami, najmä so ženami a dievčatami, v systéme zdravotnej starostlivosti a stíhanie a sankcionovanie zodpovedných subjektov. Zmluvná strana by mala rozšíriť svoje opatrenia na zmiernenie zdravotných následkov ochorenia COVID-19 na Rómov.

Počas pandémie COVID-19 zriadilo v septembri MZ SR 2020 tzv. intervenčné tímy, ktoré poskytovali podporu seniorom a marginalizovaným komunitám. Cieľom tohto projektu bolo minimalizovať šírenie koronavírusu a jeho dopad na zraniteľné skupiny obyvateľstva v čo najkratšom čase. Tieto intervenčné tímy vykonávali odborné konzultácie, testovali na COVID-19 a pod. MZ SR taktiež viedlo počas pandémie COVID-19 evidenciu všetkých zaočkovaných osôb bez rozlišovania zaočkovanosti na základe príslušnosti k akejkoľvek etnickej alebo národnostnej skupine. Očkovanie proti COVID-19 bolo a aj stále je prístupné všetkým obyvateľom SR bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Každý zdravotnícky pracovník je v zmysle zákona povinný dodržiavať Etický kódex ustanovený zákonom č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pričom medzi všeobecné povinnosti zdravotníckeho pracovníka patrí aj povinnosť zachovávať život, chrániť, podporovať a obnovovať zdravie, predchádzať chorobám, mierniť utrpenie bez ohľadu na národnosť, rasu, vierovyznanie, sexuálnu orientáciu, politickú príslušnosť, spoločenské postavenie, morálnu či rozumovú úroveň a povest' pacienta.

Inštitút informovaného súhlasu je zakotvený v zákone o zdravotnej starostlivosti. Predmetný zákon vo všeobecnej rovine uvádza, že vyšetrujúci zdravotnícky pracovník je povinný zrozumiteľne, ohľaduplne a bez nátlaku poskytnúť informácie o účele, povahe, následkoch a rizikách spojených s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Pacient musí byť schopný samostatne sa rozhodnúť o informovanom súhlase, musí mať dostatok času na rozhodnutie o informovanom súhlase s primeranou rozumovou a vôľovou vyspelosťou a musí mu to dovoliť zdravotný stav.

Vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v oblasti reprodukčného zdravia a sexuálnej výchovy vrátane sterilizácie a iných antikoncepčných metód, ako aj so zameraním na právne aspekty poskytovania zdravotnej starostlivosti s prihliadnutím na potrebu získania informovaného súhlasu a usmernenia, je zahrnuté v príslušných študijných programoch určených pre zdravotnícke povolania lekár, sestra, pôrodná asistentka, praktická sestra – asistent a to počas pregraduálneho a aj ďalšieho vzdelávania.

Rozvoj zdravotnej starostlivosti zameranej na reprodukčné zdravie ženy a bezpečné materstvo (bez ohľadu na národnosť, rasu, vierovyznanie, sexuálnu orientáciu, politickú príslušnosť, spoločenské postavenie, morálnu či rozumovú úroveň a povest' pacienta) sa premieta aj do interných predpisov MZ SR uverejnených na webovej stránke Štandardy gynekológia a pôrodníctvo (štandardné preventívne, diagnostické a terapeutické postupy). Hlavné úlohy,

---

¹² CERD/C/SVK/CO/11-12, ods. 24.

programy a aktivity ochrany a podpory sexuálneho a reprodukčného zdravia sú ďalej podrobnejšie rozpracované v následných dokumentoch, najmä v „Konceptii zdravotnej starostlivosti v odbore gynekológia a pôrodnictvo“ uverejnenej vo Vestníku MZ SR, odborných usmerneniach a nelegislatívnych dokumentoch, ako sú stratégie a akčné plány.

SR sa zaviazala podporovať zdravie a pohodu všetkých svojich občanov s osobitným zameraním na marginalizované komunity vrátane rómskej populácie. Prostredníctvom strategických iniciatív a programov spolupráce, akým je napríklad projekt Zdravé komunity, sa MZ SR snaží preklenúť medzery v prístupe k zdravotnej starostlivosti a podporiť sociálnu inklúziu.

MZ SR ako sprostredkovateľský orgán Programu Slovensko, zodpovedá za implementáciu fondov v programovom období 2021 – 2027, v roku 2024 podporilo projekt Zdravé komunity, ktorého cieľom je zlepšenie podmienok pre zdravie rómskej populácie prostredníctvom viac ako 300 APZ. Tento projekt je implementovaný príspevkovou organizáciou MZ SR – Zdravé regióny. V rámci projektu, ktorý je v tretej fáze, sú zamestnaní APZ priamo z rómskych komunit, v ktorých aj pôsobia v oblasti zdravotnej mediácie - pomáhajú klientom z prostredia MRK pri komunikácii s lekármi, vykonávajú podporu preventívnych programov a priamo asistujú klientom (neklinické, nezdravotnícke činnosti), vykonávajú osvetovú činnosť s jednotlivcami, rodinami a so skupinami osôb. Okrem nich pôsobia v zdravotníckych zariadeniach – nemocniciach a špecializovaných zariadeniach APZ v prostredí nemocníc, ktoré zabezpečujú najmä komunikáciu a tlmočenie a aj tak prispievajú k znižovaniu bariér v prístupe k zdravotnej starostlivosti. Samozrejmosťou ich práce je aj edukácia a osvetová činnosť - pôsobia najmä na gynekologických a pediatrických oddeleniach. Zdravé komunity svojou činnosťou priamo v lokalitách a v zariadeniach prispievajú k zvyšovaniu zdravotnej gramotnosti. Projekt bude trvať do roku 2029 a víziou MZ SR je, aby pokračoval aj v budúcom programovom období. V súčasnosti sa hľadajú nástroje na zvýšenie dopadov tohto projektu s cieľom integrácie tejto komunity do spoločnosti. Štátna príspevková organizácia MZ SR Zdravé regióny spolupracuje aj so SNSLP. V rámci tejto spolupráce absolvovali v roku 2023 vybrané oblastné skupiny školenie na správne podávanie podnetov pri podozrení na menej priaznivé zaobchádzanie, či diskrimináciu pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Zároveň je SNSLP prepojené aj líniou regionálnej podpory zdravia práve pri poradenstve o možných diskriminačných praktikách či neprimeranosti prevádzkových pravidiel v konkrétnych zdravotníckych zariadeniach. V rámci spolupráce taktiež SNSLP v roku 2024 absolvovalo výjazdy do niektorých obcí, kde sa rozprávali priamo s klientmi o ich skúsenostiach s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

Vláda SR schválila uznesením č. 223/2021 zo dňa 28. apríla 2021 Celoštátnu stratégiu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí v SR na roky 2021-2027 a Akčný plán rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí na roky 2021-2027. Stratégia je pokračovaním úsilia SR začleňovať princíp rovnosti žien a mužov do všetkých svojich politík. Predstavuje ďalšiu etapu v podpore a presadzovaní spravodlivejšej spoločnosti rovnosťou žien a mužov a odstraňovaním diskriminácie. V rámci Akčného plánu k predmetnej stratégii je MZ SR gestorom úlohy č. 18: Reprezentatívny sociálno-zdravotný prieskum spokojnosti s predpôrodnou a popôrodnou starostlivosťou v SR, v oblasti zdravotnej starostlivosti poskytovanej osobám bez ohľadu na národnosť, rasu, vierovyznanie, sexuálnu orientáciu, politickú príslušnosť, spoločenské postavenie, morálnu či rozumovú úroveň a povest' pacienta, v rozsahu schválených štandardných postupov a návrhov konkrétnych opatrení.

MZ SR spolupracuje na realizácii Národnej stratégie rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti 2022-2030, ktorá bola schválená vládou SR uznesením č.

435/2022 dňa 28. júna 2022. Predmetná stratégia je zameraná na zabezpečenie vytvorenia primeraných podmienok na podporu komplexného vývinu a sociálneho začlenenia všetkých detí s potrebou pomoci pri plnom rozvoji vývinového potenciálu, vrátane detí so zdravotným postihnutím, a to od narodenia do 7 rokov ich veku a ich rodinám, ako aj deťom tejto vekovej kategórie a ich rodinám, ktoré sú v nepriaznivej sociálnej situácii primárne pre zotrúvanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby. MZ SR spolupracuje aj pri realizácii konkrétnych opatrení vyplývajúcich z Akčného plánu na roky 2023-2025 k Národnej stratégii rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti 2022-2030, ktorý bol schválený vládou SR uznesením č. 244/2023 dňa 24. mája 2023.

Z dôvodu napĺňania cieľov Programu Slovensko, Špecifický cieľ: ESO4.11. Zlepšovanie rovného a včasného prístupu ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným službám vrátane služieb, ktoré podporujú prístup k bývaniu a individualizovanú starostlivosť vrátane zdravotnej starostlivosti; modernizácia systémov sociálnej ochrany, vrátane podpory prístupu k sociálnej ochrane, s osobitným zameraním na deti a znevýhodnené skupiny; zlepšovanie prístupnosti, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím, účinnosti a odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti a služieb dlhodobej starostlivosti (ESF+) dňa 09. novembra 2023 Komisia pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 schválila MZ SR vypracovaný zámer Národného projektu „Podpora vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v podpore dojčenia a vzťahovej väzby a vykonávanie klinických auditov v oblasti BFHI“.

Základnými cieľmi NP je podporiť ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v podpore dojčenia a vzťahovej väzby, výkon klinických auditov k aplikácii zásad BFHI v zdravotníckych zariadeniach/v praxi, zvýšiť kvalitu zdravotnej starostlivosti poskytovanej tehotným ženám, matkám a deťom, overiť nediskriminačný prístup k rodičke, napr.: Rómke, utečenke alebo žene so zdravotným postihnutím, získať informácie o dodržiavaní Štandardného postupu BFHI v praxi. Dodržiavanie ukazovateľov BFHI preverované klinickým auditom podľa Štandardného postupu BFHI a Odbornej metodiky klinického auditu poskytuje priestor aj na vykonanie Analýzy výstupov objektívneho prieskumu spokojnosti matiek s poskytovaním gynekologicko-pôrodníckej starostlivosti a podpory dojčenia v peripôrodnom období v ústavných zdravotníckych zariadeniach. V nadväznosti na schválený zámer projektu sa začali od 23. októbra 2024 vykonávať klinické audity BFHI vo všetkých nemocniciach s pôrodnicou v SR.

Národný strategický rámec – *Stratégia 2030* – bola Vládou SR prijatá 07.04.2021 uznesením č. 181/2021 k Stratégii 2030. Tento rámcový strategický dokument je záväzkom vlády SR, ktorý na úrovni priorít definuje smerovanie verejných politík za účelom dosiahnutia viditeľnej zmeny v oblasti rovnosti a začleňovania Rómov a Rómkok. Dokument obsahuje päť prioritných oblastí – zamestnanosť, vzdelávanie, zdravie (globálnym cieľom je zníženie nerovností v zdraví, vo všetkých dimenziách medzi Rómami-špecificky MRK a všeobecnou populáciou SR) a bývanie, a boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie.

Nútená sterilizácia

30. Výbor je znepokojený tým, že napriek informáciám, ktoré poskytla zmluvná strana o opatreniach prijatých na poskytnutie odškodnenia obetiam nútenej sterilizácie, majú rómske ženy naďalej ťažký prístup k spravodlivosti, odškodneniu a kompenzácií (čl. 5 a 6).

31. Výbor opakuje svoje odporúčanie¹³, aby zmluvná strana zabezpečila, aby rómske ženy, ktoré sa stali obeťami sterilizácie bez ich informovaného súhlasu, mali prístup k účinným opravným prostriedkom a primeranej kompenzácii a aby boli páchatelia postavení pred súd. Odporúča, aby opatrenia prijaté na riešenie problematiky nútenej sterilizácie boli vypracované po konzultácii s príslušníkmi rómskej komunity a za ich účasti. Odporúča tiež, aby zmluvná strana zabezpečila účinné presadzovanie legislatívy a predpisov o informovanom súhlase v situáciách sterilizácie s primeranými zárukami.

Vláda SR na svojom 43. zasadnutí, ktoré sa konalo 24. novembra 2021 prijala uznesenie č. 674/2021, ktorým sa ospravedlnila ženám, ktoré podstúpili sterilizáciu v rozpore s právom. Vláda SR sa ospravedlnila za prípady sterilizácií a porušovania ľudských práv (najmä) rómskych žien v rokoch 1966-1989 a 1990-2004, kde vtedajšie praktiky označila za neprimerané a porušenie ľudských práv.

V marci 2023 predložilo MS SR do medzirezortného pripomienkového konania legislatívny zámer zákona o finančnom odškodnení žien sterilizovaných v rozpore so zákonom. Následne poslanec Národnej rady SR (P. Pollák) predložil v apríli 2023 na rokovanie Národnej rady SR návrh zákona o finančnom odškodnení žien sterilizovaných v rozpore s právom. V dôsledku ukončenia schôdze Národnej rady SR, však nebol tento návrh prerokovaný. Obdobný návrh bol predložený skupinou poslancov Národnej rady SR (č. parlamentnej tlače 64/2023) na rokovanie v novembri 2023, odlišne upravoval najmä výšku jednorazového odškodnenia (10 000 EUR) a lehotu na podanie žiadosti (do 31.12.2026). Návrh bol predmetom rokovania Národnej rady SR, avšak dňa 27.2.2024 nebol schválený do ďalšieho čítania.

MS SR v súčasnosti pripravuje návrh zákona, ktorým by bolo zohľadnené toto odporúčanie. Návrh zákona je zaradený aj do plánu legislatívnych úloh vlády na rok 2025, t.j. do konca decembra 2025 by mal byť návrh predložený na rokovanie vlády.

Právo na vzdelanie

32. Napriek opatreniam, ktoré zmluvná strana prijala na zlepšenie inklúzie vo vzdelávacom systéme, Výbor je naďalej znepokojený pretrvávajúcou, rozšírenou a systémovou diskrimináciou a segregáciou, ktorá postihuje rómske deti vo vzdelávacom systéme. Výbor je znepokojený neúmerným negatívnym vplyvom na vzdelávanie rómskych detí počas pandémie ochorenia COVID-19 v dôsledku zatvárania škôl a online vzdelávacích programov, do ktorých sa veľký počet rómskych detí nemohol zapojiť z dôvodu chýbajúceho prístupu na internet v ich komunitách (čl. 2, 3 a 5).

33. Výbor opakuje svoje odporúčanie¹⁴, aby zmluvná strana:

(a) **prijala všetky opatrenia potrebné na riešenie základných príčin diskriminácie a segregácie rómskych detí vo vzdelávacom systéme pri zohľadnení skutočnosti, že podmienky rasovej segregácie nevytvárajú nevyhnutne vládne politiky, ale môžu vzniknúť ako neúmyselný vedľajší produkt konania súkromných osôb vedúci k sociálnemu vylúčeniu;**

Znižovanie rozdielov medzi žiakmi vplyvom prostredia, z ktorého pochádzajú, patrí medzi hlavné priority MŠVVM SR. V decembri 2023 minister školstva, výskumu, vývoja a mládeže

¹³ CERD/C/SVK/CO/11-12, ods. 24 písm. e).

¹⁴ CERD/C/SVK/CO/11-12, ods. 25.

na tlačovej konferencii označil tému segregácie a inklúzie za kľúčovú pre MŠVVM SR a deklaroval systematický prístup k jej riešeniu. MŠVVM SR pokračuje v realizácii reformy vzdelávacieho systému, ktorej súčasťou je aj posilnenie inkluzívnosti celého vzdelávania. Cieľom je, aby žiadne dieťa nebolo z plnohodnotného vzdelávacieho systému vylúčené, a aby každé dieťa dostalo vzdelávanie v súlade so svojimi individuálnymi vzdelávacími potrebami. Hlavné ciele v tejto oblasti sú:

- odstraňovať sociálne vylučovanie a neprípustné oddelené vzdelávanie,
- zabezpečiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu pre všetky deti,
- zvýšiť počet detí, ktoré úspešne ukončia základné vzdelanie,
- podporiť čo najviac detí z rómskych komunít v pokračovaní štúdia na stredných školách,
- motivovať ich k ďalšiemu vzdelávaniu na vysokých školách.

MŠVVM SR realizuje viacero synergických aktivít, ktoré na seba nadväzujú a postupne prispievajú k odstráneniu vylučovania a neprípustného oddeleného vzdelávania a eliminácii ich negatívnych dopadov na deti a žiakov pochádzajúcich z odlišného etnického a sociálne znevýhodneného prostredia vo vzdelávacom systéme na Slovensku.

Aktuálne platné strategické dokumenty v tejto oblasti:

Stratégia inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní

- Schválená vládou SR v decembri 2021.
- Stanovuje dlhodobý zámer MŠVVM SR: vytvoriť prostredie inkluzívneho vzdelávania, ktoré motivuje školy stať sa inkluzívnymi a zároveň motivuje rodičov k tomu, aby vnímali inkluzívne školy ako primárnu možnosť pre vzdelávanie svojich detí.
- Definuje inkluzívny vzdelávací systém = ako vzdelávací systém, ktorý poskytuje vzdelávanie všetkým deťom a žiakom bez rozdielu, rešpektujúc jedinečnosť a rozmanitosť každého jednotlivca a umožňujúci naplniť mu svoj potenciál na najvyššiu možnú mieru.
- Medzi prioritné oblasti tejto Stratégie patria:
  - podporné opatrenia na posilnenie inkluzívnosti školského prostredia a výchovno-vzdelávacieho procesu,
  - poradenský systém v školstve,
  - desegregácia vo výchove a vzdelávaní,
  - debarierizácia školského prostredia (odstraňovanie materiálno-technických, informačno-komunikačných a sociálnych/ sociálno-psychologických bariér prekážajúcich plnému začleneniu detí a žiakov do vyučovacieho procesu resp. do sociálneho prostredia školy, triedy či kolektívu),
  - príprava a vzdelávanie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov,
  - destigmatizácia (odstraňovanie stereotypov a predsudkov voči rôznym zraniteľným a marginalizovaným skupinám).
- Strategické ciele sú rozpracované do akčných plánov:
  - Prvý akčný plán plnenia Stratégie inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní na obdobie 2022 – 2024 – schválený vládou SR v decembri 2021
  - Druhý akčný plán plnenia Stratégie inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní na obdobie 2025 – 2027 – schválený vládou SR v decembri 2024

Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 (Stratégia 2030)

- Schválená vládou SR v apríli 2021.

- Koordinačnú rolu/gesciu vo vzťahu k Stratégii 2030 a k napĺňaniu akčných plánov, plní splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity prostredníctvom ÚSVRK, ktorý je zároveň národným kontaktným bodom.
- tematické oblasti:
  - vzdelávanie,
  - bývanie,
  - zamestnanosť,
  - zdravie,
  - boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie.

Konkrétne opatrenia a aktivity z jednotlivých tematických oblastí, vrátane ich finančného vyčíslenia a merateľných ukazovateľov sú rozpracované v akčných plánoch:

Akčné plány na obdobie 2022 – 2024

Akčné plány na roky 2025 – 2027 (schválené vládou SR v decembri 2024) - téma inklúzie a desegregácie vo výchove a vzdelávaní je výraznou súčasťou akčných plánov pre oblasť vzdelávania.

(b) účinne presadzovala školský zákon a antidiskriminačný zákon s cieľom odstrániť nadmerné zastúpenie rómskych detí v špecializovaných triedach a špeciálnych školách a podnikla primerané kroky na ich integráciu do bežného vzdelávania;

Legislatívne úpravy a podporné materiály

Definícia segregácie v školskom zákone

- V máji 2023 bola do školského zákona zavedená definícia segregácie vo výchove a vzdelávaní, ktorá zasadzuje koncept segregácie do kontextu antidiskriminačnej legislatívy. V medzinárodnom práve neexistuje definícia segregácie vo vzdelávaní. Problém sociálneho začleňovania marginalizovaných etnických a sociálnych skupín však pociťuje SR ako vážny problém, ktorý chce systémovo riešiť. Definícia segregácie vo vzdelávaní poskytuje legislatívne východisko a právny nástroj na efektívne riešenie tohto problému a nastavovanie verejných politík v tejto oblasti. V októbri 2024 bola táto definícia v školskom zákone ešte sprecizovaná, aby v praxi nedochádzalo k jej nesprávnym interpretáciám. Novelizovaná definícia je doplnená o odkaz na Dohovor proti diskriminácii vo vzdelávaní a Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím. Toto znenie definície nadobudlo účinnosť 1. januára 2025.

Metodická príručka desegregácie

- V decembri 2023 bola publikovaná *Metodická príručka desegregácie vo výchove a vzdelávaní*¹⁵, ktorá poskytuje širšie vysvetlenie legislatívnej definície segregácie vo výchove a vzdelávaní a stanovuje typológiu segregačných situácií vo vzdelávacom procese v SR. Z dôvodu novelizácie definície segregácie vo výchove a vzdelávaní došlo k jej revidovaniu a zverejneniu aktualizovanej verzie v januári 2025.

Zavedenie jednotného systému monitorovania rizika segregácie

- V januári 2024 bol publikovaný *Koncept monitorovania rizika segregácie*, ktorý bol prvým krokom k vytvoreniu monitorovacieho systému rizika segregácie na školách. Prvá monitorovacia správa rizika segregácie na základných školách za školský rok 2022/2023 publikovaná začiatkom novembra 2024 ukázala, že riziku segregácie čelí 23% základných

¹⁵ <https://www.minedu.sk/data/att/b1e/32002.dfe3f4.pdf>

škôl na Slovensku. Výsledky tohto monitoringu slúžia na administratívnu kontrolu dát z rezortného informačného systému. Na základe kombinácie proxy indikátorov bolo vyhodnotené riziko segregácie, ktoré následne priamo v školách overí v najbližších školských rokoch Štátna školská inšpekcia počas inšpekčnej činnosti v súvislosti s monitoringom uplatňovania štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní.

Systém podporných opatrení

- V septembri 2023 bol zavedený do praxe Systém podporných opatrení – adresná podpora vyrovnávania šancí pre všetky deti a žiakov, ktorá má potenciál pomôcť ku kultivácii interetnických a medziľudských vzťahov v rámci školy, ale aj v rámci celej komunity.
- Ide o adresnú a včasnú pomoc, aby sa každé dieťa alebo žiak mohlo plnohodnotne zapájať do výchovy a vzdelávania a rozvíjať svoje vedomosti, zručnosti a schopnosti.
- Na základe žiadosti rodiča/zákonného zástupcu ale aj pedagogického a odborného zamestnanca alebo zástupcu školy alebo zariadenia, tieto podporné opatrenia poskytuje škola alebo školské zariadenie.
- Systém podporných opatrení bol spracovaný do Katalógu podporných opatrení, ktorý bol schválený s účinnosťou od 1. septembra 2023. Následne rok od zavedenia do praxe bol Katalóg podporných opatrení revidovaný, tak aby reflektoval skúsenosti a potreby z praxe a zohľadňoval legislatívne úpravy.
- Opatrenia sú zavádzané postupne kvôli zámeru plnohodnotného zapájania detí a žiakov do výchovy a vzdelávania a rozvíjaniu ich vedomostí, zručností a schopností.
- Systém podporných opatrení je ustanovený v školskom zákone a je súčasťou reformy systému poradenstva a prevencie, ktorá vyplýva z POO SR.

Štandardy odborných činností v systéme poradenstva a prevencie

- V septembri 2023 boli schválené nové Štandardy odborných činností v systéme poradenstva a prevencie, ktoré zahŕňajú aj prácu so žiakmi z marginalizovaných a sociálne znevýhodnených komún v systéme poradenstva a nové postupy pri diagnostikovaní týchto žiakov (napríklad aj špecifikum materinského jazyka ako diagnostického nástroja). Štandardy boli výstupom z národného projektu Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie k inklúzii a úspešnosti na trhu práce, ktorý medzi rokmi 2019 a 2023 realizoval Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie.
- Cieľ: zaručiť poskytovanie rovnakej odbornej starostlivosti na celom Slovensku, výrazná zmena pre skvalitnenie diagnostických postupov pre stanovenie výchovno-vzdelávacích potrieb detí a žiakov.

Štandardy dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní

- MŠVVM SR zaviedlo Štandardy dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní, ktoré podporujú rovnosť šancí a spravodlivé podmienky pre všetkých žiakov a školy a školské zariadenia sú povinné v súlade s § 145 ods. 1 školského zákona pri dodržiavaní zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní postupovať podľa nich (s účinnosťou od 15. novembra 2024).
- Štandardy sú ďalším krokom k dodržiavaniu zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní podľa školského zákona - definujú základné etické, ľudskoprávne, organizačné a manažérske princípy a pravidlá správania a konania škôl a všetkých aktérov výchovno-vzdelávacieho procesu súvisiace s predchádzaním, identifikáciou a odstraňovaním rizika segregácie a segregačného konania a jeho nápravy, pokiaľ k nemu dochádza.

Právny nárok na materskú školu, povinné predprimárne vzdelávanie

- Od roku 2021 je v platnosti povinné predprimárne vzdelávanie pre päťročné deti. Od školského roku 2024/2025 majú právny nárok na predprimárne vzdelávanie (materskú školu) štvorročné deti a od školského roku 2025/2026 aj trojročné deti. Tento právny nárok zjednodušuje hľadanie škôlky pre rodičov a zabezpečuje, že každé dieťa má prístup k predprimárnemu vzdelávaniu (každé dieťa od troch rokov má právo na prijatie na predprimárne vzdelávanie v materskej škole zriadenej obcou alebo regionálnym úradom školskej správy).
- Právny nárok na predprimárne vzdelávanie (materskú školu) má významný vplyv na vzdelávacie úspechy žiakov nielen z MRK. Tieto opatrenia zabezpečujú, že deti majú rovnaké šance na úspešný štart do vzdelávacieho procesu.

Realizované Národné projekty

NP Príležitosť pre všetkých (NP PPV)

- Schválený v apríli 2024.
- Cieľom je pilotne overiť aplikované riešenia problematiky segregácie vo vzdelávaní, pričom sa projekt zameriava na rasovú segregáciu a teda segregáciu detí z MRK.
- Zavedenie overovaných riešení má za cieľ zmierniť negatívny vplyv sociálnoekonomického prostredia na výchovno-vzdelávacie výsledky žiakov a zlepšiť prístupnosť vzdelávania pre všetky deti a všetkých žiakov, primárne so zameraním na deti a žiakov z MRK.
- Projekt je reakciou na druhý bod žaloby podanej Európskou komisiou (žaloba C-799/23¹⁶ - Európska komisia v. SR z dôvodu porušenia smernice 2000/43/ES). Projekt bude realizovaný v 13 lokalitách, s každou z lokalít bude vytvorený individualizovaný desegregačný projekt na základe zmapovaných potrieb a príčin segregácie.
- Hlavným výstupom projektu bude rámcový manuál, ktorý bude slúžiť ako praktický návod pre školy a samosprávy pri nastavovaní riešení desegregačných opatrení ako aj návrhy legislatívnych zmien v oblasti desegregácie vo vzdelávaní. V rámci projektu sa rovnako vyškolí minimálne 550 osôb, vydajú sa tri analytické dokumenty zamerané na mapovanie administratívnej a legislatívnej praxe v oblasti inklúzie Rómov a Rómok vo výchove a vzdelávaní a nepriamo ovplyvní viac ako 6000 žiakov a žiačok.

(c) zintenzívnila úsilie o zabezpečenie rovnakých príležitostí pre rómske deti v prístupe ku kvalitnému vzdelávaniu s cieľom zabrániť ich budúcej segregácii vo vzdelávacom systéme.

NP Podpora vzdelávacích príležitostí

- Schválený v decembri 2024.
- Plánované aktivity reagujú na problematiku nadmerného zastúpenia žiakov z marginalizovaných komunit a sociálne znevýhodneného prostredia v školách pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (*special needs education*). Jeho cieľom je presunúť žiakov, ktorí sú s diagnózou ľahkého mentálneho postihnutia zaradení do špeciálneho vzdelávania, do hlavného prúdu vzdelávania cez pripravovaný systém adaptačných tried a poskytnutie adekvátnej podpory.
- Projekt sa zameriava na identifikáciu, testovanie a podporu žiakov s diagnostikovaným ľahkým stupňom mentálneho postihnutia, ktorým bude na základe odborných posudkov umožnený prechod do bežných škôl (*mainstream education*) absolvovaním adaptačných tried. Cieľom projektu je zvýšiť inkluzívnosť vzdelávacieho systému prostredníctvom zabezpečenia

¹⁶ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=OJ:C_202401402

podmienok na plynulý prechod týchto žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do bežných škôl. Vďaka komplexnému prístupu projekt podporí vyrovnanie vzdelávacích a sociálnych rozdielov žiakov a umožní ich úspešnú integráciu do bežných škôl.

- V rámci projektu bude vytvorená sieť psychológov, ktorí absolvujú tréning na testovanie nástrojom *RR Screening*, ktorý vie vylúčiť mentálne postihnutie u cieľovej skupiny žiakov. Následne bude vytvorený potrebný počet adaptačných tried na školách (podľa počtu žiakov, ktorí by mali byť preradení do hlavného prúdu vzdelávania na základe predošlého testovania), v ktorých bude z prostriedkov NP preplatená pozícia učiteľa/špeciálneho pedagóga a pedagogického asistenta (1+1 na každú zriadenú adaptačnú triedu). Po uplynutí roka v adaptačnej triede budú títo žiaci preradení do hlavného prúdu vzdelávania, pričom školy, do ktorých budú preradení, prejdú prípravou na ich prijatie.

- Partnermi projektu sú VÚDPaP a NIVAM.

Národný projekt Podpora pomáhajúcich profesií III (POP 3)

- Cieľom je stabilizovať pozície, ktoré boli doteraz financované cez rôzne projekty zo zdrojov EÚ: školské podporné tímy, pedagogickí asistenti, pomocní vychovávatelia v materských, základných a stredných školách a školskí digitálni koordinátori.

- Postupná zmena financovania týchto pozícií zo zdrojov EÚ na financovanie zo štátneho rozpočtu - plán zvyšovania asistentských pozícií od 1. septembra 2024 a podporných tímov od 1. septembra 2026.

Pilotný projekt - ROMANI/PLURILINGUAL POLICY EXPERIMENTATION - Inklúzia rómskych detí vo vzdelávaní – plurilingválny prístup

- Projekt realizovaný MŠVVM spolu s Radou Európy v rokoch 2022 – 2025.

- Zapojené sú základné školy z 3 krajín Európskej únie: Slovensko, Slovinsko a Grécko. Na Slovensku sa do pilotného overovania zapojili tri základné školy.

- Cieľom projektu je vytvárať príležitosti na rozvoj povedomia rómskym i nerómskym žiakom o rómskom jazyku, kultúre a histórii; pochopenie praxe viacjazyčného vzdelávania a prínos k inklúzii a k sociálnej súdržnosti. Pilotné overovanie všeobecnejšie prispeje k pochopeniu spôsobov, akými by sa koncept viacjazyčného a interkultúrneho vzdelávania Rady Európy mohol premietnuť do praxe v triede s cieľom zabezpečiť inkluzívne vzdelávanie žiakov z jazykových menšín.

Bilaterálna iniciatíva v spolupráci s nórskou vzdelávacou organizáciou Európskym Wergeland Centrom

- Cieľom je vypracovať štúdiu uskutočniteľnosti vzdelávacieho centra v oblastiach rómskeho jazyka, rómskej kultúry a interkultúrneho dialógu so zámerom odstraňovať predsudky, stereotypy a znižovať prejavy rasovej neznášanlivosti. Iniciatívou Spolu s Rómami dosiahneme viac umožníme deťom a žiakom uplatňovať svoje právo vzdelávať sa vo svojom materinskom jazyku a dozvedieť sa viac o histórii Rómov.

- Projekt je financovaný z nórskeho grantu a finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru.

Inovácie v odbornej príprave pedagogických a odborných zamestnancov v kontexte inkluzívneho vzdelávania v školách so žiakmi z rómskych komunít - InkuRoma

- Prostredníctvom tvorby publikácií so zameraním na rómsky jazyk, budovania inkluzívneho vzdelávacieho prostredia, školenia pedagogických a odborných zamestnancov prispieť k uplatňovaniu práva Rómiok a Rómov vzdelávať sa vo svojom materinskom jazyku, a tak zabezpečiť kvalitné vzdelávanie a väčšiu podporu rozmanitosti v školách.

- Projekt prispieva k budovaniu inkluzívnych škôl rešpektujúcich jazykové a vzdelávacie potreby žiakov z rómskych komunít a žiakov z rôznych kultúrnych prostredí.
- Projekt je podporený v rámci programu Erasmus+, kľúčová akcia 2 – partnerstvá pre spoluprácu a financovaný Európskou úniou.

Nepriamy, ale veľmi pozitívny dopad na zabezpečenie rovnakých príležitostí pre rómske deti v prístupe ku kvalitnému vzdelávaniu majú aj intervencie ako:

- Výzva POO SR na zvýšenie kapacít materských škôl.
- Výzva POO SR na projektovú podporu na odstránenie dvojzmennej prevádzky základných škôl.
- Výzva POO SR na odstránenie dvojzmennej prevádzky základných škôl.
- Legislatívny zákaz dvojzmennej prevádzky v rámci reformy školského zákona.
- Grantová schéma z POO SR na „Podporu poskytovania ranej starostlivosti a ranej intervencie deťom vo veku 0 až 6 rokov z prostredia MRK a generačnej chudoby“. Hlavným cieľom je podpora a poskytovanie služieb ranej starostlivosti odstránením existujúcich bariér a včasnou stimuláciou detí v ranom veku, čím je ich možné lepšie pripraviť na vstup do formálneho predprimárneho vzdelávania. Podporených je 10 mimovládnych organizácií, ktoré realizujú aktivity s deťmi (0 – 6 rokov), ich rodičmi a tehotnými ženami od septembra 2023 do júna 2026.
- NP PUŠD v gescii VÚDPaP. Cieľom je vytvoriť systém včasného varovania, ktorý identifikuje žiakov ohrozených predčasným odchodom zo školy a poskytne im potrebnú podporu. Jedným z významných faktorov neúspešnosti žiakov z marginalizovaného prostredia je opakovanie ročníkov a zároveň je v extrémnych prípadoch aj nástrojom segregácie.
- Viaceré realizované a pripravované výzvy a projekty, ktoré sú v gescii iných rezortov (Národný projekt „Zdravé komunity“, Národný projekt „Podpora pomáhajúcich profesií 3“, Národný projekt „Rozvojové tímy I“).

Účast' občianskej spoločnosti

32. Výbor ľutuje nízky počet mimovládnych organizácií zapojených do procesu týkajúceho sa správy zmluvnej strany, ako aj do hodnotenia zmluvnej strany.

Zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako aj Smernica na prípravu a predkladanie materiálov na rokovanie vlády SR (schválená uznesením vlády SR č. 512 z 13. júna 2001) upravujú postup zapojenia verejnosti do prípravy legislatívneho ako aj nelegislatívneho materiálu, a to minimálne v podobe medzirezortného pripomienkového konania.

V prípade, ak sa materiál týka činnosti poradného orgánu vlády SR, tak v zmysle uvedenej smernice je potrebné prerokovať takýto materiál aj v poradnom orgáne. V prípade správ týkajúcich sa ľudských práv je týmto poradným orgánom Rada vlády pre ľudské práva a rodovú rovnosť a v prípade práv národnostných menšín aj Rada vlády pre národnostné menšiny.

Rada vlády pre ľudské práva a rodovú rovnosť sa skladá aj zo zástupcov z mimovládnych organizácií a občianskej spoločnosti, pravidelne zasadá a predmetom jej rokovaní sú aj implementačné správy.

33. Výbor odporúča, aby zmluvná strana zvýšila svoje úsilie o zapojenie mimovládnych organizácií a občianskej spoločnosti do procesov súvisiacich s jej ďalšou periodickou správou a hodnotením.

SR považuje pri implementácii tohto odporúčania za vhodnú platformu spoluprácu v rámci Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Rada vlády je hlavným poradným orgánom vlády SR pre agendu ľudských práv pozostávajúca zo zástupcov vládnej i mimovládnej sféry. Koordinácia vnútroštátnych ľudskoprávných politík prináleží ministrovi spravodlivosti ako predsedovi Rady vlády, kým oblasti implementácie týchto politík sú v kompetencii jednotlivých rezortov.

D. Ďalšie odporúčania

Ratifikácia iných zmlúv

34. Vzhľadom na nedeliteľnosť všetkých ľudských práv Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby zvážila ratifikáciu medzinárodných zmlúv o ľudských právach, ktoré ešte neratifikovala, najmä zmlúv s ustanoveniami, ktoré majú priamy význam pre komunity, ktoré môžu byť vystavené rasovej diskriminácii, vrátane Medzinárodného dohovoru o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín a Dohovoru o migrácii za zamestnaním z roku 1949 (revidovaného) (č. 97) a Dohovoru o dôstojnej práci pre domácich pracovníkov z roku 2011 (č. 189) Medzinárodnej organizácie práce. Výbor takisto zmluvnú stranu vyzýva, aby ratifikovala Opčný protokol k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu.

MPSVR SR o ratifikácii Medzinárodného dohovoru o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín a Dohovoru o migrácii za zamestnaním z roku 1949 (revidovaného) (č. 97) neuvažuje a ani ju neodporúča, nakoľko hlavnou prekážkou ich ratifikácie je skutočnosť, že sa zameriavajú na všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov bez ohľadu na to, či ide o osoby s legálnym alebo nelegálnym pobytom na území danej krajiny. Okrem toho, právne normy obsiahnuté v týchto dohovoroch sú v rámci primárneho a sekundárneho práva EÚ do veľkej miery už premietnuté v jej migračnej politike. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že politika EÚ striktne rozlišuje medzi postavením príslušníkov tretích krajín s legálnym pobytom a tými, ktorí sa zdržiavajú na území členských štátov EÚ nelegálne.

MPSVR SR k odporúčaniu Výboru ratifikovať Dohovor o dôstojnej práci pre domácich pracovníkov z roku 2011 (č. 189), uvádza, že Zákonník práce osobitne neupravuje postavenie osôb, ktoré vykonávajú domácu prácu v zmysle Dohovoru (práca domáceho zamestnanca vykazuje osobitné znaky - napr. môže bývať v domácnosti zamestnávateľa), ale aplikuje sa všeobecná právna úprava, ktorá ustanovuje, že ak osoba vykonáva závislú prácu musí byť zamestnávaná v pracovnoprávnom vzťahu. K tejto problematike nie sú predkladané žiadne podnety z aplikačnej praxe, ani od sociálnych partnerov. V súčasnosti teda pre reguláciu domácej práce postačuje všeobecné pracovné právo. Z týchto dôvodov sa zatiaľ nezvažuje ratifikácia Dohovoru o dôstojnej práci pre domácich pracovníkov č. 189.

Národná rada SR dňa 3. mája 2023 uznesením č. 2210 vyslovila podľa článku 86 písm. d) Ústavy SR súhlas s Opčným protokolom a rozhodla, že ide o medzinárodnú zmluvu podľa článku 7 ods. 5 Ústavy SR, ktorá má prednosť pred zákonmi. Ratifikačná listina k opčnému

protokolu bola uložená u generálneho tajomníka OSN dňa 19. septembra 2023, v zmysle čl. 28 nadobudol Opčný protokol účinnosť pre SR tridsiaty deň po dni uloženia ratifikačnej listiny u generálneho tajomníka OSN, t.j. 19. októbra 2023. Opčný protokol bol publikovaný v zbierke zákonov dňa 30. novembra 2023, oznámenie MZVEZ SR č. 448/2023 Z. z.

V zmysle právnej úpravy (zákon č. 110/2023 Z. z.) bol vytvorený v podmienkach SR národný preventívny mechanizmus, ktorého pôsobnosť vykonávajú 3 inštitúcie ochrany ľudských práv – verejný ochranca práv, komisár pre deti a komisár pre osoby so zdravotným postihnutím. Tento model bol zvolený s ohľadom na potrebu zabezpečenia špecializácie v prípade detí a osôb so zdravotným postihnutím. Pre odstránenie pochybností o pôsobnosti týchto 3 inštitúcií, legislatívna úprava sa zameriava na stanovenie personálnej pôsobnosti, ako aj prípadné riešenie pozitívneho a negatívneho kompetenčného konfliktu. Verejný ochranca práv ako orgán ochrany základných práv a slobôd s ústavnou silou plní koordinačnú úlohu pre túto oblasť tak, ako to vyžaduje Podvýbor pre predchádzanie mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu Komisie proti mučeniu v prípade, že sa pôsobnosť národného preventívneho mechanizmu delí medzi viaceré inštitúcie.

Právna úprava rozšírila právomoc všetkých 3 inštitúcií o právomoc vykonávať systematické návštevy miest, v ktorých sa nachádzajú osoby obmedzené na slobode de iure alebo de facto, pri ktorých budú zisťovať, ako sa s osobami na týchto miestach zaobchádza. Svoju činnosť inštitúcie vykonávajú prostredníctvom už existujúcich oprávnení (napr. právo komunikovať s osobami bez prítomnosti tretích osôb, nahliadanie do spisov), v niektorých prípadoch spresnených zákonom č. 110/2023 Z. z. (napr. nahliadanie do zdravotnej dokumentácie).

V súvislosti s rozšírením právomocí, boli všetkým 3 inštitúciám navýšené rozpočty.

Následné opatrenia k Durbanskému vyhláseniu a akčnému programu

35. Výbor v zmysle svojho všeobecného odporúčania č. 33 (2009) o následných opatreniach k Durbanskej konferencii o preskúmaní odporúča, aby zmluvná strana pri implementácii dohovoru do svojho vnútroštátneho právneho poriadku uplatňovala Durbanské vyhlásenie a akčný program, ktorý v septembri 2001 prijala Svetová konferencia proti rasizmu, rasovej diskriminácii, xenofóbii a súvisiacej intolerancii, berúc do úvahy výsledný dokument Durbanskej konferencie o preskúmaní, ktorá sa konala v apríli 2009 v Ženeve. Výbor požaduje, aby zmluvná strana zahrnula do svojej ďalšej periodickej správy konkrétne informácie o akčných plánoch a iných opatreniach prijatých na vykonávanie Durbanského vyhlásenia a akčného programu na národnej úrovni.

Na úrovni SR boli na boj s rasizmom, diskrimináciou a inými formami intolerance prijaté nasledovné dokumenty:

- Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR do roku 2028 je v poradí šiesty strategický dokument v predmetnej oblasti, ktorý sa v rámci svojich priorit a strategických cieľov zameriava predovšetkým na prácu s deťmi, mládežou a rodinou pri vytváraní vhodného prostredia pre ich výchovu, vzdelávanie a trávenie voľného času, ďalej zmiernovanie dopadov krízových situácií, zvyšovanie ochrany verejných priestorov a pocitu bezpečia, posilňovanie dôvery v orgány verejnej moci a pokrok v prevencii kriminality. Stratégia obsahuje úlohy na prevenciu intolerance, šikany, rizikového správania a násilia páchaného na deťoch, ďalej podporu duševného zdravia, zvyšovanie trestnoprávneho

povedomia, prezentácia výsledkov práce silových rezortov či monitorovanie sociálno-patologických javov v školskom prostredí. Gestorom dokumentu je MV SR.

- Stratégia a Akčný plán na roky 2022-2024, ktorých gestorom je MŠVVM SR, sú dokumenty zameriavajúce sa na inkluzívny prístup vo výchove a vzdelávaní. Cieľom je vytvoriť vzdelávací systém, ktorý poskytuje vzdelanie všetkým deťom, žiakom, študentom bez rozdielu, rešpektuj jedinečnosť a rozmanitosť každého jednotlivca, a zároveň umožňuje naplniť ich potenciál.
- Stratégia SR pre mládež na roky 2021-2028 je dokument v gescii MŠVVM SR, ktorý bol schválený vládou SR dňa 14. decembra 2021. Hlavným zámerom stratégie je zamerať sa na zlepšenie postavenia mládeže v SR. Stratégia sa zameriava na 10 rôznych oblastí, jednou z nich je aj Inklúzia, rovnosť a nediskriminácia.
- Stratégia 2030 a pridružený Akčný plán na roky 2025-2027 riešia prevenciu a boj proti radikalizácii a extrémizmu v dvoch prioritných oblastiach „Predchádzanie a boj proti diskriminácii a protirómskemu rasizmu“ a „Podpora účasti prostredníctvom zmocňovania, spolupráce a dôvery“. Akčný plán obsahuje úlohy na realizáciu osvetových aktivít pre obyvateľov MRK o dodržiavaní zásad rovnakého zaobchádzania a lepšej uplatniteľnosti zákonných práv obetí diskriminácie, ďalej školenia štátnych zamestnancov, úradníkov miestnej samosprávy a príslušníkov ozbrojených zložiek o protirómskom rasizme, vypracovanie modulárnej učebnice na podporu kritického myslenia žiakov stredných škôl z rómskej menšiny, pripomínanie si rómskeho holokaustu či monitorovanie protirómskych stereotypizujúcich a nenávisťných prejavov v mediálnom a verejnom diskurze. Koordinačnú rolu/gesciu vo vzťahu k Stratégii 2030 a k naplňaniu akčných plánov, plní Splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity prostredníctvom ÚSVRK, ktorý je zároveň národným kontaktným bodom.
- Akčný plán ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021-2025 definuje šesť oblastí, ktoré sa týkajú oblasti legislatívneho a inštitucionálneho zabezpečenia ochrany práv a postavenia národnostných menšín, ich participácie na správe vecí verejných, zberu údajov, informovanosti o menšinách a etnických skupinách, taktiež ich jazykových práv, rozvoja kultúry národnostných menšín i národnostného školstva. Cieľom dokumentu je nastavenie úrovni a spôsobov participácie národnostných menšín a etnických skupín na plnení priorit stanovených v programových dokumentoch vlády SR, a to tak, aby zohľadňovali ich oprávnené potreby a v praxi viedli k skutočnej rovnosti príležitostí. Dokument je v gescii ÚSVNM.
- Celoštátna stratégia rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí v SR na roky 2021-2027 a Akčný plán rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí na roky 2021-2027, ako aj Národný akčný plán zamestnanosti žien na roky 2022-2030 sú dokumenty v gescii MPSVR SR, ktoré sa zameriavajú na odstránenie nerovností a podporu rovnoprávnosti medzi mužmi a ženami, pričom obsahujú aj osobitné opatrenia na podporu žien z MRK na trhu práce.
- Na úrovni MV SR taktiež existuje VRAX, zriadený uznesením vlády SR zo dňa 2. marca 2011. Úlohou tohto orgánu je poradná a koordinačná činnosť. Hlavnou ambíciou výboru je slúžiť ako platforma na koordináciu aktivít, definovanie priorit a smerov pri tvorbe verejných politík zameraných na predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie a extrémizmu. Zároveň je tento výbor vhodným nástrojom na výmenu informácií medzi zástupcami verejnej správy, samosprávy a občianskej spoločnosti, ktoré pomôžu pri riešení problematiky vo vecnej pôsobnosti výboru.

Na vykonávanie Durbanského dohovoru boli v SR prijaté aj:

- Antidiskriminačný zákon zakotvuje princíp rovnakého zaobchádzania a zakazuje diskrimináciu na základe rasy, etnického pôvodu, národnosti a ďalších charakteristík.
- Trestný zákon (Zákon č. 300/2005 Z. z.), ktorý upravuje aj trestné činy súvisiace s rasovou diskrimináciou, podnecovaním k rasovej nenávisti a extrémizmom.

Medzinárodná dekáda ľudí afrického pôvodu

36. V zmysle rezolúcie Valného zhromaždenia č. 68/237, ktorou zhromaždenie vyhlásilo roky 2015 – 2024 za Medzinárodnú dekádu ľudí afrického pôvodu a rezolúcie zhromaždenia č. 69/16 o programe aktivít na implementáciu dekády Výbor odporúča, aby zmluvná strana vypracovala a vykonávala vhodný program opatrení a politik. Výbor žiada zmluvnú stranu, aby do svojej ďalšej správy zahrnula presné informácie o konkrétnych opatreniach prijatých v tejto súvislosti, berúc do úvahy jeho všeobecné odporúčanie č. 34 (2011) o rasovej diskriminácii ľudí afrického pôvodu.

Antidiskriminačný zákon upravuje dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania, ktoré spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.

Vzhľadom na štatistiku z posledného Sčítania obyvateľov z roku 2021 a nízku populáciu osôb afrického pôvodu máme za to, že táto úprava zákazu diskriminácie, ktorá zahŕňa aj osoby afrického pôvodu je postačujúca.

Šírenie informácií

37. Výbor odporúča, aby správy zmluvnej strany boli ľahko dostupné a prístupné verejnosti v čase ich predloženia a aby záverečné pripomienky Výboru týkajúce sa týchto správ boli podobne sprístupnené všetkým štátnym orgánom povereným vykonávaním dohovoru vrátane obcí a zverejnené na webovej stránke Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v úradnom jazyku a prípadne v iných bežne používaných jazykoch.

Periodické správy SR k medzinárodným dohovorom o ľudských právach sú publikované na internetovej stránke MZVEZ SR v slovenskom a anglickom jazyku. Rovnako sú periodické správy uverejňované na webovej stránke Úradu vlády SR v časti týkajúcej sa rokovania vlády, ihneď po tom ako ich vláda SR schváli.

Spoločný základný dokument

38. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby aktualizovala svoj spoločný základný dokument z 22. júla 2020 v súlade s harmonizovanými usmerneniami o podávaní správ podľa medzinárodných zmlúv o ľudských právach, najmä s usmerneniami o spoločnom základnom dokumente, ktoré boli prijaté na piatom medzivýborovom zasadnutí orgánov zmluvy o ľudských právach, ktoré sa konalo v júni 2006.¹⁷ V zmysle rezolúcie

---

¹⁷ HRI/GEN/2/Rev.6, kap. I.

Valného zhromaždenia č. 68/268 výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby dodržala limit 42 400 slov pre takéto dokumenty.

SR je pripravená aktualizovať svoj spoločný základný dokument (*Common Core Document*) v priebehu roka 2025, pričom aktualizácia bude vypracovaná v súlade s relevantnými usmerneniami OSN.

Následné opatrenia k týmto záverečným odporúčaniam

39. V súlade s článkom 9 ods. 1 Dohovoru a pravidlom 65 jeho rokovacieho poriadku Výbor žiada zmluvnú stranu, aby do jedného roka od prijatia týchto záverečných pripomienok poskytla informácie o vykonávaní odporúčaní uvedených v bode 9 (SNSLP) a 31 (nútená sterilizácia) vyššie.

Informácie boli poskytnuté Výboru v požadovanom termíne.

Osobitne dôležité body

40. Výbor chce upriamiť pozornosť zmluvnej strany na mimoriadny význam odporúčaní uvedených v bode 7 (vykonávanie antidiskriminačného zákona), 13 (osobitné opatrenia) a 33 (právo na vzdelanie) vyššie a žiada zmluvnú stranu, aby vo svojej nasledujúcej periodickej správe poskytla podrobné informácie o konkrétnych opatreniach prijatých na vykonávanie týchto odporúčaní.

Pozri odpovede na odporúčania č. 7, 13 a 33.

Príprava ďalšej periodickej správy

41. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby do 28. mája 2025 predložila svoju štrnástu periodickú správu ako jednotný dokument, pričom zohľadní usmernenia týkajúce sa podávania správ prijaté výborom na svojom 71. zasadnutí¹⁸ a bude sa zaoberať všetkými bodmi uvedenými v týchto záverečných odporúčaní. Výbor v zmysle rezolúcie Valného zhromaždenia č. 68/268 vyzýva zmluvnú stranu, aby dodržala limit 21 200 slov pre periodické správy.

Implementované v štrnástej periodickej správe.

---

¹⁸ CERD/C/2007/1

Tabuľka č. 1 k odporúčaniu č. 5

Názov projektu	Žiadateľ	Schválená dotácia	Rok
Prevenencia extrémistických a nenávisťných prejavov v školskom prostredí	Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	8 000 EUR	2022
Hranice slobody prejavu v online priestore	VIA IURIS	20 000 EUR	2022
Podpora vzdelávania pedagógov v témach kultúrnej rozmanitosti	Mareena	10 000 EUR	2022
O rovnosti pre mladých	Zmudri	18 985 EUR	2022
Prevenencia xenofóbie, rasizmu a nenávisťi a zviditeľňovanie žien s migračnou skúsenosťou Liga za ľudské práva	Liga za ľudské práva	30 000 EUR	2022
Nedovolíme vymazať pamäť	EDAH	21 580 EUR	2023
„Bez nenávisťných prejavov“ („No hate speech“)	Protect work	12 370 EUR	2023
EMPATIA UMENÍM – projekt zameraný na znižovanie extrémizmu v spoločnosti využitím umeleckých praktík Asociácia Divadelná Nitra	Asociácia Divadelná Nitra	10 000 EUR	2023
Cyklus prednášok Kritické myslenie a ochrana ľudských práv a hodnôt	APEX, a.s.	30 000 EUR	2023
Prevenencia radikalizácie mladých ľudí na lokálnej úrovni – vzdelávanie a rozvoj kapacít aktérov	Centrum pre výskum etnicity a kultúry	11 772 EUR	2023

Tabuľka č. 2 k odporúčaniu č. 13

Názov projektu	Žiadateľ	Schválená dotácia	Rok
Pandémia ako ľudskoprávna lekcia	Centrum pre výskum etnicity a kultúry	11 906,- EUR	2022
Karanténizácia rómskych osídlení z hľadiska práv, rovnosti a antidiskriminácie: analýza, zvyšovanie povedomia a vzdelávanie stakeholderov	Bratislavský inštitút pre politickú analýzu	5 905,- EUR	2022
AMAL – zvyšovanie gramotnosti prostredníctvom jazykového učenia rómskych žien z prostredia generačnej chudoby	Cesta von	5 000,- EUR	2022
Roma Spirit 2023	Asociácia pre kultúru, vzdelávanie a komunikáciu (ACEC)	10 000,- EUR	2023
Pobedim – história spolužitia, biele miesta.	in minorita	10 000,- EUR	2023
Medzinárodný seminár pre pracovníkov s mládežou z ohrozených komunít	Ulita	20 000,- EUR	2023